

A PEDAGÓGIAI TERVEZÉS DOKUMENTUMAI

A pedagógiai alkalmazás módozatait, a szervezés eszközeit, az alkalmazott munkamódszereket, munkaformákat és az értékelés lehetőségeit a négy témakör óravázlatai mutatják be gyakorló pedagógusok számára rekonstruálható módon.

A jó gyakorlatok sokféle internetes forrásra utalhatnak. Az internet dinamikus jellege miatt ezen források közül néhány webcím idővel változhat, alkalmazások átalakulhatnak, szolgáltatások meg is szűnhetnek. Abban az esetben, ha egy nem működő linket találunk ezek között, használjunk az internetes keresőt, az oldal fő témáinak, kulcsszavainak alkalmazásával. Az új cím megtalálásához a keresési találatok listája kissé szövevényes lehet, érdemes az eredeti listát is nyitva hagyva új lapokon megnyitni az egyes elemeket.

ÓRATERVEK - VILÁGIRODALOM – AZ EURÓPAI IRODALOM A 14–16. SZÁZADBAN (RENEZÁNSZ)

Évfolyam: 9.

Tantárgy: magyar irodalom

Az óra címe, témája: Egy világiasabb szemlélet felé: a reneszánsz gyökerei, társadalmi háttére, emberképe, esztétikai eszményei

Kerettantervi kapcsolódás: Világirodalom – az európai irodalom a 14–16. században (reneszánsz)

Milyen célokat elérésére törekszik majd az órán? Mi a célja a tanórával?

Előzetes tudás felmérése. A reneszánszsal kapcsolatos alapvető ismeretek kialakítása, illetve ezek szerves beillesztése az eddigi irodalmi tanulmányokba. Művelődéstörténeti és stílustörténeti korszakolás problémáinak tudatosítása.

Más tantárgyak tartalmával kapcsolatba hozható-e a tanóra tartalma? Lehet példákat hozni a gyakorlati alkalmazás lehetőségeire?

Vizuális kultúra; Ének-zene: a reneszánsz építészet, képzőművészet, zene néhány alkotása, főként tankönyvi példák alapján.

Milyen speciális előkészületek szükségesek? (segédanyagok, használati útmutatók, technikai előkészületek)

Diákok regisztrációja a Sulinet.hu felületére.

Csoportalakítás a Sulinet.hu-n.

A sulinetes idővonal előkészítése.

A sulinetes gondolattérkép előzetes bemutatása a diákoknak.

Milyen várható nehézségekre kell felkészülni (tanulók, tanulásszervezés, taneszközök, egyébek)?

A frontális ötletelésnek mindig megvannak azok a veszélyei, hogy vagy nagyon gyéren jönnek az asszociációk, vagy olyan tömegben, hogy az óra szerkezete sérül. A páros jegyzetelés során a diákok elveszhetnek a részletekben.

Milyen előzetes ismeretek (pl. fogalmak) kellenek a tanulók részéről a témakör eredményes elsajátításához?

Antikvitás, középkor, reneszánsz.

Milyen lehetőségei vannak a tanulók érdeklődésének a felkeltésére, a folyamatos motiváció biztosítására?

Az óra témája kapcsolatot tart más művészetekkel, a társadalomtudománnyal és a történelemmel; ezen témakörökre folyamatosan reflektálván a különböző érdeklődésű diákok is bevonhatóak az óra menetébe.

Milyen tanulói sajátosságokat fog figyelembe venni a differenciálásnál?

A csoportmunka során lehetőleg vegyes érdeklődésű diákok kerüljenek össze; a szakértői csoportokban hasznos, ha különböző aktivitási szintű diákok kerülnek össze, viszont ösztönözni kell a verbálisan kevésbé aktívakat is, hogy szóljanak hozzá a közös témához.

Milyen lehetséges megoldásai vannak a tehetséges, jól teljesítő tanulók egyéni fejlesztésének?

A tanóra csupán felvillantja a reneszánsz néhány jellegzetességét; ezeken az utakon elindulva a diákok változatos módokon kezdenek hozzá a reneszánsz egy-egy jellemzőjének (pl. az építészetnek, a festészetnek, a sokoldalú tehetségek megismerésének) tanulmányozásához.

Milyen nevelői hatásrendszerek működhetnek a témakör tanítása során?

Közvetett nevelői hatásrendszerek érvényesülnek a csoportmunkák során, melyekhez a modellalkotó, normaadó frontális tanári kontroll biztosít keretet közvetlen nevelői hatásrendszer részeként.

Idő	Az oktatás tartalma, tananyag Az oktatás menete, az oktatás folyamata, lépései	Alkalmazott oktatási módszerek és tanulásszervezési módok	Taneszközök, tananyagok, táblakép/képernyő képe	Egyéni sajátosságok figyelembevétele	Egyéb megjegyzések
3 p.	Bevezető, átvezető. Tanári előadás a középkor és a reneszánsz kapcsolatáról röviden.	Frontális tanári előadás. A diákok részéről aktív figyelem, jegyzetelés.	Füzet, interaktív tábla. Táblakép: A RENESZÁNSZ: Egy világiasabb szemlélet felé.	-	-
5 p.	Közös frontális ötletbörze a reneszánszsal kapcsolatos ismeretekről. A diákok jelentkezés alapján mondják ötleteiket, amelyeket egy önként jelentkező diák a gondolattérképen rögzít. Három perc elteltével a tanár megkérdezi a diákokat, hogy a táblán található fogalmakat hogyan tudnák rendszerezni, csoportosítani.	Frontális ötletelés. A diákok jelentkeznek, a tanár írja az ötleteiket; nincs jegyzetelés, mert a gondolattérkép bekerül az osztály sulinetes csoportjába.	Interaktív tábla. Táblakép: \ / - RENESZÁNSZ - / \	Alkalmanként néhány csendesebb, nem jelentkező diák is felszólítható; mert talán csak egy efféle ösztönzésre vár.	-
5 p.	Tanári magyarázat: a reneszánsz önértelmezése a reneszánsz fogalma, értelmezése	Frontális figyelem.	Táblakép: A reneszánsz a reneszánsz önértelmezése a reneszánsz fogalma, értelmezése		

<p>5 p.</p>	<p>Az idővonal bemutatása. A tanár megismerteti a diákokat a Sulinet.hu idővonal-alkalmazásával. Az idővonalon a reneszánsz alapvető időkoordinátái és egy-két név, esemény és kép található. 3 diák kijelölése (pl. önként jelentkezés alapján). Feladatuk: az idővonal kiegészítése azon információk alapján, amelyek ezen az órán hangoznak el, vagy ezzel az órával kapcsolatosak. Az egyes diákok témái: társadalmi, történelmi események festők, képzőművészek és alkotásaik irodalmi vonatkozások Mindhárom témában a következő információfajtákat kell összegyűjteni: évszámok képek nevek, ha vannak rövid ismertető szövegek Mindhárom diák <i>otthoni feladatként</i> kapja az idővonal kiegészítését, de</p>	<p>Frontális előadás; diákok kérdeznek, a tanár válaszol.</p>	<p>Interaktív tábla, Táblakép: [Idővonal a Sulinet.hu-n.]</p>	<p>Az idővonalon dolgozó diákoknak extra forrás biztosítása: internetes dokumentumok, könyvtári könyvek, anyagok másolása a dokumentumtárba stb.</p>	<p>-</p>
--------------------	--	---	---	--	----------

	nem másnapra: egy-egy diák csak az előre megbeszélte, meghatározott időpontban dolgozhat a témán – előzetesen természetesen összegyűjtheti a majd feltöltendő anyagot.				
7 p.	Egyéni munka a reneszánsz témaköréből. A diákok a tankönyvi ismertető szöveg különböző részeit vizsgálják jelöléstechnikával, majd jelöléstáblázatot készítenek a füzetükbe. (Az ötletbörze fogalmait természetesen felhasználhatják ismert információként.) A feldolgozandó témakörök: A polgárosodás kezdetei A humanizmus és a humanisták Az esztétikai gondolkodás Természettudomány A reformáció A Leonardo- és a Michelangelo-festmény vizsgálata, illetve válasz a kérdésre.	A diákok egyéni munkában dolgoznak nyolc rövid anyagrész feldolgozásán.	Tankönyv, füzet, interaktív tábla. Táblakép: Emlékeztető a jelöléstechnikához: ✓: ismert információ + : új információ - : információ, amelyet eddig máshogy tudtam ? : információ, amelyet nem értek, vagy amellyel kapcsolatban kérdésem van * : megjegyzés jut eszembe az információról [+ az egyes csoportok feladatai]	-	

5 p.	<p>Az egyéni munka eredményének összehasonlítása szakértői csoportokban.</p> <p>A diákok összeülnek azon 4-5 társukkal, akik ugyanazt a feladatot kapták, és a jelöléstáblázatuk alapján megbeszélik...</p> <p>hogymilyen tudott, és milyen új ismerettel találkoztak;</p> <p>hol találtak ellentmondásos információt, és hogyan lehetne feloldani az ellentmondást;</p> <p>mely információ értelmezésével voltak nehézségeik;</p> <p>milyen kiegészítő gondolatok jutottak eszükbe;</p> <p>(a képeket elemző diákok természetesen egyeztetik a kérdésre adott válaszaikat)</p>	Szakértői csoportokban történő megbeszélés, tanári monitorozás.	Tankönyv, füzet, interaktív tábla. Táblakép: [ua.]	-	
10 p.	<p>Beszámoló az egyes témakörökről vegyes csoportokban.</p> <p>Minden diák megkeresi azon társait, akik az övétől eltérő feladatot kaptak. Így</p>	Vegyes csoportokban történő megbeszélés, jegyzetelés; tanári monitorozás.	Tankönyv, füzet, interaktív tábla. Táblakép: [ua.]	-	-

	hat 5-6 fős csapat alakul. Mindenki beszámol a saját témájáról legfeljebb másfél percben; a többiek jegyzetelnek, és a fennmaradó időben kérdezhetnek.				
4 p.	Tanári összefoglalás a legfontosabb ismeretekről, fogalmi tisztázás. [fogalmak a táblán]	Frontális magyarázat, tanári előadás, esetleg kérdések a diákok részéről (esetleg jegyzetkiegészítés).	Tankönyv, füzet, interaktív tábla. Reneszánsz – fogalmak: - reneszánsz és humanizmus - társadalmi változások - reneszánsz eszmények - a reformáció irodalmi jelentősége.	-	-
1 p.	Házi feladat: Olvasd el Boccacciónak a tankönyvben található novelláját (TK 136-137. oldal), és jelöld a szövegben, hogy az egyes részeket ki mondja!	-	-	Az idővonalon dolgozó diákoknak a házi feladat csupán a novella elolvasása.	-

Évfolyam: 9.

Tantárgy: magyar irodalom

Az óra címe, témája: Boccaccio: Dekameron. Egy novella vizsgálata 1.

Kerettantervi kapcsolódás: Világirodalom – az európai irodalom a 14–16. században (reneszánsz)

Milyen célokat elérésére törekszik majd az órán? Mi a célja a tanórával?

A reneszánsz egyik jellegzetes alkotójának megismerése; a novella műfajáról tanultak kiegészítése; a szövegelemzés gyakorlása; kooperatív munkaformák gyakorlása.

Más tantárgyak tartalmával kapcsolatba hozható-e a tanóra tartalma? Lehet példákat hozni a gyakorlati alkalmazás lehetőségeire?

Történelem: a novellaciklus jobb megértéséhez érdemes tudni a középkori város – és társadalomszerkezet néhány jellegzetességét, például Firenzével kapcsolatban.

Milyen speciális előkészületek szükségesek? (segédanyagok, használati útmutatók, technikai előkészületek)

A sulinetes gondolattérkép előkészítése.

A csoportmunkához az értékgyűjtő csoport számára feladatlap készítése, amely táblázatszerűen tartalmazza az elemzési szempontokat.

Milyen várható nehézségekre kell felkészülni (tanulók, tanulásszervezés, taneszközök, egyébek)?

A csoportmunka során a diákok valószínűleg nem egyenlő intenzitással vesznek majd részt; néhány diáknak szüksége lehet tanári ösztönzésre.

Milyen előzetes ismeretek (pl. fogalmak) kellenek a tanulók részéről a témakör eredményes elsajátításához?

Reneszánsz, novella, próza.

Milyen lehetőségei vannak a tanulók érdeklődésének a felkeltésére, a folyamatos motiváció biztosítására?

A novella elbeszélés-technikája (többszörös elbeszélői beágyazottság), témája természetesen érdeklődést kelthet; de motiváló a közös novellaelemzés egy-egy darabkájára való koncentráció, és ilyen módon a közös kép kialakításához való hozzájárulás is. A gondolattérkép segítségével könnyebb áttekinteni a többi csoportban zajló folyamatokat is: a teljességérzés megnyugtatóan hathat.

Milyen tanulói sajátosságokat fog figyelembe venni a differenciálásnál?

A csoportokban még mindig hasznos, ha különböző aktivitási szintű diákok kerülnek össze, de lehetőleg ne nagyrészt az előző órai csoportok ismétlődjenek. A csoportmunka összefoglalására felkérhetők a kevesebbet szereplő diákok is.

Milyen lehetséges megoldásai vannak a tehetséges, jól teljesítő tanulók egyéni fejlesztésének?

Boccaccio novellagyűjteménye hallatlanul gazdag és izgalmas; a diákok megismerhetik a reneszánsz világát egy egészen sajátos szűrőn keresztül.

Milyen nevelői hatásrendszerek működhetnek a témakör tanítása során?

A tanórán főleg közvetett nevelői hatásrendszerek érvényesülnek a csoportmunkák, illetve a kiselőadások során. Közvetlen nevelői hatásrendszer részeként tartható számon az óra eleji ismertető a Dekameron novellaciklusáról, illetve a kiselőadások szóban történő értékelése, valamint esetleges kiegészítése.

Idő	Az oktatás tartalma, tananyag Az oktatás menete, az oktatás folyamata, lépései	Alkalmazott oktatási módszerek és tanulásszervezési módok	Taneszközök, tananyagok, táblakép/képernyő képe	Egyéni sajátosságok figyelembevétele	Egyéb megjegyzések
4 p.	<p>Ráhangoló feladat: Párhuzamok az olvasott történettel.</p> <p>A tanár feltesz egy kérdést, a diákoknak párokban meg kell beszélniük a választ, kérdésenként egy perc alatt.</p> <p>A kérdések:</p> <p>Emlékszel-e egy szóban hallott történetre, amelynek különösen megmaradt az atmoszférája?</p> <p>Emlékszel-e a helyzetre, amelyben ezt a történetet hallottad?</p> <p>Fel tudsz-e idézni olyan történetet, amelyben az embert a mese, a történetmesélés mentett meg valamilyen nagy veszedelemtől?</p>	Frontális feladat kiosztás, páros feladatmegoldás.	Interaktív tábla. Táblakép: Giovanni Boccaccio: <i>Dekameron</i>	-	-
3 p.	<p>Mit tudunk a novella műfajáról?</p> <p>A 135/1. feladat frontális megbeszélése.</p>	Frontális figyelem, jegyzetelés.	Tankönyv.	-	-

4 p.	Boccaccio kontextusba helyezése 2. Egy-egy diák felolvassa a tudnivalókat Boccaccióról és a Dekameronról. Részenként megállna az olvasásban egy rövid időre, hogy az addig elolvasottakról rövid jegyzetet készíthessen az osztály a füzetekbe.	Frontális szövegkövetés, egyéni jegyzetelés.	Tankönyv; füzet.	-	-
3 p.	A házi feladat megbeszélése: az elbeszélői szintek felfedezése.	Frontális megbeszélés, a vázlat kerülhet a táblára.	Tankönyv; füzet, interaktív tábla. Táblakép: Dekameron – Első nap, harmadik novella. Elsődleges elbeszélő - másodlagos elbeszélő (Filoména) - harmadlagos elbeszélő (Melkizedek) → kettős beágyazottság	-	-
3 p.	A csoportmunkára való felkészülés: gondolattérkép a novellaelemzésről. A tanár kivetíti a Sulinet.hu-n előzőleg elkészített gondolattérképet a	A gondolattérkép frontális megbeszélése, a tanár válaszol az esetleg felmerülő kérdésekre.	Interaktív tábla. Táblakép: [A gondolattérkép.]		

<p>műelemzési szempontokról. (Két tanóra múlva ennek az ábrának a mintájára kell hasonlót készíteniük a diákoknak egy Petrarca-szonettel kapcsolatban.) A gondolattérkép gyakorlatilag a TK 140. oldalán található ábra adoptálása, illetve kiegészítése egy fontos szemponttal:</p> <p>novella → Mi jellemző az értékszerkezetére? milyen értékeket képviselnek az egyes szereplők? Magyarázd is az értéket, például szövegrészlettel! (Pl. Szaladin: gazdagság, ...)</p> <p>Milyen, a reneszánsz eszményeivel összeegyeztethető értékekre találsz példát a szövegben? (indoklással, szövegheellyel!)</p> <p>Milyen értékek képviselete jellemző a kerettörténetben, a novella elején, illetve a végén?</p>				
--	--	--	--	--

	Az értékgyűjtő csoport(ok)nak a külön előkészített lapra kell dolgoznia, amit az óra végén bead. Az ő feladatuknak a következő órán lesz jelentősége.				
11 p.	A novella elemzése csoportmunkában. Gyors csoportalakítás. Ötféle feladatot végeznek legfeljebb négyfős csoportok. Lesznek tehát csoportok, amelyek ugyanazt a feladatot végzik. Minden diákcsoport füzetbe dolgozik (a gondolattérkép rá vonatkozó részét átmásolva), kivéve az értékszerkezettel foglalkozó csoportot.	Csoportmunka, a tanár monitorozás céljából körbejár.	Interaktív tábla, tankönyv, füzet, az értékgyűjtő csoport számára külön előkészített lap. Táblakép: [ua.]		-
15 p.	A csoportmunka plenáris megbeszélése – 1. (folytatása a következő órán)	Frontális figyelem, szempontként egy diák összefoglalja az elemzési résztémát, egy másik csoportból egy diák kiegészíti, ha szükség van rá, majd a tanár is reflektál.	Interaktív tábla, tankönyv, füzet. Táblakép: [ua.]		

1 p.	<p>Házi feladat:</p> <p>Egy diák kijelölése, aki Boccacciót, és a vele kapcsolatos tudnivalókat rögzíti a sulinetes idővonalon.</p> <p>J. W. Waterhouse képének vizsgálata a TK 140. oldalán. Válaszolj írásban az első 2 kérdésre!</p>	-	-	-	<p>Érdekes rákérdezni az idővonalon dolgozó három diák munkájára is.</p>
-------------	---	---	---	---	--

Évfolyam: 9.

Tantárgy: magyar irodalom

Az óra címe, témája: Boccaccio: Dekameron. Egy novella vizsgálata 2.

Kerettantervi kapcsolódás: Világirodalom – az európai irodalom a 14–16. században (reneszánsz)

Milyen célokat elérésére törekszik majd az órán? Mi a célja a tanórával?

A novellaelemzés lehetséges szempontjainak áttekintése, a történetmesélés szituációjának vizsgálata, az értékszerkezet elemzése.

Más tantárgyak tartalmával kapcsolatba hozható-e a tanóra tartalma? Lehet példákat hozni a gyakorlati alkalmazás lehetőségeire?

Történelem: a novellaciklus jobb megértéséhez érdemes tudni a középkori város – és társadalomszerkezet néhány jellegzetességét, például Firenzével kapcsolatban.

Milyen speciális előkészületek szükségesek? (segédanyagok, használati útmutatók, technikai előkészületek)

Az értékszerkezetről összegyűjtött válaszok összegzése, és kivetíthető számítógépes felületre (pl. ppt-be) másolása.

A sulinetes gondolatpárbaj-app előkészítése.

Milyen várható nehézségekre kell felkészülni (tanulók, tanulásszervezés, taneszközök, egyebek)?

A tanóra egy részén osztályszintű kézfeltartásos szavazásra lesz szükség, egymás után többször. Előfordulhat, hogy a harmadik-negyedik szavazástól a diákok nem veszik teljesen komolyan a feladatot, és összevissza szavaznak, nem őszintén.

Milyen előzetes ismeretek (pl. fogalmak) kellenek a tanulók részéről a témakör eredményes elsajátításához?

Reneszánsz, novella, próza.

Milyen lehetőségei vannak a tanulók érdeklődésének a felkeltésére, a folyamatos motiváció biztosítására?

A tanóra elején a Waterhouse-festmény megbeszélésekor a diákoknak személyes viszonyulásukról kell nyilatkozniuk; ez néhány diáknak kifejezetten motiváló lehet, mások számára pedig a nyilatkozó diákok véleménye, és ez alapján jobb megismerése lehet érdekes. A gondolatpárbajban való részvétel rávilágíthat a tömeges szavazások mechanizmusára, illetve arra a jelenségre, hogy néhány egyszerű értékelő lépés milyen bonyolult elemhierarchiát képes létrehozni.

Milyen tanulói sajátosságokat fog figyelembe venni a differenciálásnál?

Milyen lehetséges megoldásai vannak a tehetséges, jól teljesítő tanulók egyéni fejlesztésének?

A történetolvasás öröme a történetmesélést is motiválhatja, amelyből kialakulhat esetleg egy osztály-dekameronkör is.

Milyen nevelői hatásrendszerek működhetnek a témakör tanítása során?

Közvetlen nevelői hatásrendszerek érvényesülnek a tanári magyarázat során, közvetettek a diákok egymás között történő gondolatcseréjében.

Idő	Az oktatás tartalma, tananyag Az oktatás menete, az oktatás folyamata, lépései	Alkalmazott oktatási módszerek és tanulásszervezési módok	Taneszközök, tananyagok, táblakép/ képernyő képe	Egyéni sajátosságok figyelembevétele	Egyéb megjegyzések
6 p.	Házi feladat megvitatása csoportban, majd frontálisan.	Csoportos, majd frontális megbeszélés.	Interaktív tábla, füzet, tankönyv. Táblakép: Bocciaccio: Dekameron John William Waterhouse: A Dekameron mesélői (1916) [A festmény kivetítve]	-	A Waterhouse-kép bekerül a csoport dokumentum-tárába is. Innen lehet megnyitni.
3 p.	Emlékeztető: az előző órán alkalmazott novellaelemzési szempontok exponálása, rögzítése.	Tanári előadás frontálisan. A diákok figyelnek..	Interaktív tábla, füzet. Táblakép: [Az előző tanórai gondolattérkép], kiemelve a legfontosabb szempontok: - Szerkezet - A történet dimenziói (tér, idő, szereplők) - Az elbeszélő (tudása, stílusa, viszonya a szereplőkhöz, eseményekhez) - Üzenete (átvitt értelmű jelentése)	-	-

			- Értékszerkezete → MOST ERRÓL LESZ SZÓ!		
5 p.	A novella értékszerkezete. Az előző alkalommal az egyik csoport a novellában megjelenő értékeket vette szemügyre. Most ezeket az értékeket közösen vizsgáljuk. A csoportmunka eredménye ppt-diára összegyűjtve – frontális értelmezés, értékelés véleményformálás, jegyzetelés.	Frontális megbeszélés.	Interaktív tábla. Táblakép [A diákok feladatmegoldása nyomán készített dia]	-	-
6 p.	Értékközpontú feladat sulinetes gondolatpárbaj-app segítségével. Az értékgyűjtő csoportmunka során összegyűjtött értékek közül 7-8 érték párba állítása ötször, és minden alkalommal a diákok szavaztatása a következő szempont szerint: → Melyik értéket tartod hangsúlyosabbnak a	A diákok felszólításra ötször kézfeltartással szavaznak az általuk választott értékre. (Egyszerű többség nyer.)	Interaktív tábla, rajta megnyitva: sulinetes gondolatpárbaj-app.	-	Ha rendelkezésünkre állnak tanulói számítógépek vagy tabletek, a szavazás kiscsoportos konszenzuskeresés mentén is elképzelhető.

	novella szempontjából? (Vigyázz: nem az a kérdés, hogy szerinted melyik a fontosabb, magasabb rendű stb., hanem hogy melyik jelentősebb a történetben!)				
3 p.	Az értékütköztetés eredményének megbeszélése, véleményezése. Az értéksorrend lejegyzése.	Frontális megbeszélés.	Interaktív tábla, rajta megnyitva: sulinetes gondolatpárbaj-app.	-	-
17 p.	Csoportos reflektálás a novellára. Négyes csoportba rendeződés után a diákok megbeszélik a következő néhány feladatot: TK. 137/15-17. A válaszok lejegyzése. 8-9 perc után frontális megbeszélés.	Csoportmunka, frontális megbeszélés.	Tankönyv, füzet.	-	-
15 p.	<i>Extra feladat (ha sok idő maradna az órából) vagy szorgalmi feladat. Reklámplakát készítése a novellához. Az előző csoportokba visszarendeződve a</i>	<i>Csoportos tervező-, majd alkotómunka.</i>	<i>A/3-as méretű rajzlapok a plakátokhoz, írólapok a pizkozatkészítéshez.</i>	-	-

	<p>diákok A/3-as méretű plakátot készítenek a Boccaccio-novellához, a következő témák valamelyikében:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Új színházi előadás készült a novella kapcsán - David Cameron adaptálta a novellát legújabb filmjében - Illusztráció a novella egy jelenetének ábrázolásával - Képregény - [saját ötlet!] 				
1 p.	Házi feladat: Olvasd el a TK 138-139. oldalán található ismeretközlő szöveget, és egészítsd ki a novellaelemzési vázlatodat az esetleges új információkkal!			-	-
4 p.	Az idővonal megtekintése.	A kivetített idővonal frontális vizsgálata.	Táblakép: idővonal kivetítve.	-	-

Évfolyam: 9.

Tantárgy: magyar irodalom

Az óra címe, témája: Petrarca és a szonett

Kerettantervi kapcsolódás: Világirodalom – az európai irodalom a 14–16. században (reneszánsz)

Milyen célokat elérésére törekszik majd az órán? Mi a célja a tanórával?

Az itáliai reneszánsz egyik legjelentősebb lírikusának, valamint az egyik legproduktívabb versformának a megismerése.

Más tantárgyak tartalmával kapcsolatba hozható-e a tanóra tartalma? Lehet példákat hozni a gyakorlati alkalmazás lehetőségeire?

Magyar nyelv: a versmondatok szerkezeti vizsgálata elengedhetetlen az igényes verselemzéshez.

Milyen speciális előkészületek szükségesek? (segédanyagok, használati útmutatók, technikai előkészületek)

-

Milyen várható nehézségekre kell felkészülni (tanulók, tanulásszervezés, taneszközök, egyébek)?

.A számítógépnél és a füzetben dolgozó diákok elkészülési ideje eltérhet egymástól.

Milyen előzetes ismeretek (pl. fogalmak) kellenek a tanulók részéről a témakör eredményes elsajátításához?

Reneszánsz, vers, líra, rím, ritmus, vershelyzet, beszédhelyzet, ritmus.

Milyen lehetőségei vannak a tanulók érdeklődésének a felkeltésére, a folyamatos motiváció biztosítására?

.Sok kooperatív tevékenység; amelyeket frontálisak választanak el egymástól.

Milyen tanulói sajátosságokat fog figyelembe venni a differenciálásnál?

Egyes diákoknak túl gyors lehet a tevékenységváltás; nekik segíteni kell a munkafolyamatuk „lekerekítésére”.

Milyen lehetséges megoldásai vannak a tehetséges, jól teljesítő tanulók egyéni fejlesztésének?

. A *Daloskönyv* kompozíciójának beható tanulmányozása.

Milyen nevelői hatásrendszerek működhetnek a témakör tanítása során?

Közvetlen nevelői hatásrendszerek érvényesülnek a tanári magyarázat során, közvetettek a diákok egymás között történő gondolatcseréjében.

Idő	Az oktatás tartalma, tananyag Az oktatás menete, az oktatás folyamata, lépései	Alkalmazott oktatási módszerek és tanulásszervezési módok	Taneszközök, tananyagok, táblakép/képernyő képe	Egyéni sajátosságok figyelembevétele	Egyéb megjegyzések
3 p.	Tanári ismertető Petrarcáról. (Akár a tankönyv 130. oldala alapján)	Frontális tanári előadás; jegyzetelés.	Füzet.	-	-
5 p.	A Daloskönyvről. Közös megbeszélés + jegyzet. TK 130.	Frontális megbeszélés.	Tankönyv, füzet.	-	-
4 p.	a középkor szerelem- és természetfelfogásának felidézése. 130/4: T-táblázat. (A másik fel üresen marad egyelőre.)	Páros munka.	Tankönyv, füzet.	-	-
3 p.	A vers felolvasása. Megfigyelési szempont: ki a megszólított; kiről szól a vers?	A tanár felolvas, a diákok figyelnek. Majd: frontális megbeszélés.	Tankönyv.	-	-
5 p.	Páros munka. különböző szempontú verselemzés: egy-egy páros a három szempontból csak eggyel foglalkozik. A 4 szempont: 1) szóképek és motívumok 2) mondat- és versszerkezet 3) rím- és ritmusszerkezet	Differenciált páros munka.	Tankönyv, füzet.	-	-
5 p.	A verselemzés megbeszélése.	Frontális megbeszélés.	Tankönyv, füzet.	-	-

5 p.	A T-táblázat kiegészítése a reneszánszsal kapcsolatos információkkal: a táblázat jobb oldalának kitöltése a Petrarca-sonett tanulságai alapján.	Páros munka, majd frontális megbeszélés.	Füzet.		
10 p.	Gondolattérkép készítése a Sulinet.hu-n a verselemzésből a Boccaccio-gondolattérkép mintájára.	Csoportmunka: 3-4 diák dolgozik egy-egy tableten.	Interaktív tábla (a Sulinet.hu-n elnavigálás a gondolattérképhez), tankönyv (a Boccaccio-gondolattérképnél); tanulói számítógépek / tabletek	-	-
4 p.	A gondolattérképek kivetítése; a többi csoport összehasonlítja a sajátjával, véleményezi.	Frontális megbeszélés.	Interaktív tábla, tankönyv, füzet. Táblakép: gondolattérkép.	-	-
1 p.	Házi feladat: A TK-i ismeretközlő szövegek elolvasása, jegyzetkiegészítés (131-132. o.)	-	-	-	-

Évfolyam: 9.

Tantárgy: magyar irodalom

Az óra címe, témája: Boccaccio: A sonett hagyománya

Kerettantervi kapcsolódás: Világirodalom – az európai irodalom a 14–16. században (reneszánsz)

Milyen célokat elérésére törekszik majd az órán? Mi a célja a tanórával?

A sonettforma jellegzetességeinek megfigyelése, kísérlet saját sonett alkotására.

Más tantárgyak tartalmával kapcsolatba hozható-e a tanóra tartalma? Lehet példákat hozni a gyakorlati alkalmazás lehetőségeire?

Magyar nyelv: a versmondatok szerkezeti vizsgálata elengedhetetlen az igényes verselemzéshez.

Milyen speciális előkészületek szükségesek? (segédanyagok, használati útmutatók, technikai előkészületek)

A tematikus modul során folyamatosan készülő idővonal áttekintése.

Milyen várható nehézségekre kell felkészülni (tanulók, tanulásszervezés, taneszközök, egyebek)?

A tanóra kreatív szövegalkotó szakaszán néhány diák kudarcként élheti meg, hogy verssorai nem sikerülnek olyan jól, mint társaikéi.

Milyen előzetes ismeretek (pl. fogalmak) kellenek a tanulók részéről a témakör eredményes elsajátításához?

Reneszánsz, versforma, jambus, rím, versszak, verselemzés, szonett, Petrarca.

Milyen lehetőségei vannak a tanulók érdeklődésének a felkeltésére, a folyamatos motiváció biztosítására?

A szonettírás egyes diákoknak rendkívül inspiráló feladat lehet; a szonett különféle változatainak megismerése sok diák számára az irodalmi kifejezőmód sokszínűségére lehet bizonyíték.

Milyen tanulói sajátosságokat fog figyelembe venni a differenciálásnál?

Azon diákok, akik kudarcként élik meg az alkotás okozta nehézségeket, társulhatnak olyan osztálytársaikkal, akiknek az alkotás kevésbé nehéz feladat, és dolgozhatnak vele együtt.

Milyen lehetséges megoldásai vannak a tehetséges, jól teljesítő tanulók egyéni fejlesztésének?

Nyert ügyünk van, ha valamelyik diák pusztán szórakozásból „rákap” a szonettírásra. Megismertethetjük vele a szonettkoszorú műfaját, hogy ezzel mintegy inspiráló kihívás elé állítsuk.

Milyen nevelői hatásrendszerek működhetnek a témakör tanítása során?

A tanórán a közvetlen nevelői hatásrendszerek háttérbe szorulnak: az egyes versformák ismertetése, illetve az alkotások óvatos és inkább pozitív értékelés tartozhat ide. Tág tere nyílik azonban a közvetett nevelői hatásrendszereknek; ugyanis a diákok a szonettalkotás során egymástól, illetve egymás munkáiból is meríthetnek ötletet.

Idő	Az oktatás tartalma, tananyag Az oktatás menete, az oktatás folyamata, lépései	Alkalmazott oktatási módszerek és tanulásszervezési módok	Taneszközök, tananyagok, táblakép/képernyő képe	Egyéni sajátosságok figyelembevétele	Egyéb megjegyzések
5 p.	Ráhangelő feladat: Egy szonett felolvasása (kötetlen; bár érdemes petrarcai szonettet választani). Első olvasásra: a diákok állapítsák meg a vers rímképletét. Második olvasásra: jegyezzék le a rímzavakat! Megbeszélés: 1) rímképlet és rímek 2) Milyen gondolatmenetet, asszociációsorot, olvashatunk ki a rímekből!*	Frontális megbeszélés.	Füzet, interaktív tábla. Táblakép: A SZONETT [a feladat megbeszélése után a meghallgatott szonett rímképlete és rímei]	-	* a feladatot Fenyő D. György: <i>Poétai iskola</i> (Korona Nova Kiadó, Budapest, 1997.) című tankönyvének egyik feladata inspirálta.
10 p.	Önálló verselemzés. A Pó, földi kérgem... című vers csoportos elemzése az előző alkalommal vázolt gondolattérkép alapján, vázlatosan. (Négyfős csoportok.)	Csoportos verselemzés.	Füzet, tankönyv, interaktív tábla. Táblakép: [Az előző tanórai verselemzés sulinetes gondolattérképe]	-	-
5 p.	A verselemzés frontális megbeszélése.	Frontális megbeszélés.	Füzet, tankönyv, interaktív tábla. Táblakép: [ua.]	-	-

15 p.	<p>Versfaragás. A tanár közli a diákokkal: Az alkotásokat a feladat végén fel kell olvasni! Néhány közös téma kitalálása.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) A témával kapcsolatban jambikus pentameterek írása. 2) A verssorok a-b-b-a rímképletű összekapcsolás egy négy soros szakaszban. 3) Tercinák alkotása cdc dcd VAGY cde cde rímképlettel. <p>Lehet, hogy a 2. és a 3. lépés közül csak az egyiket dolgozzák ki a diákok. Ennyi idő alatt egy versszaknyi egység talán el tud készülni; de lehetnek gyorsabban vagy lassabban alkotó diákok is. Hangsúlyozzuk, hogy nem probléma, ha nem készül el a vers.</p> <p>Kísérlet: összeilleszthetőek-e az egy témában alkotó diákok versszakai?</p>	<p>Páros vagy egyéni munka.*</p>	<p>Füzet, interaktív tábla. Táblakép: VERSFARAGÁS [A szonett tulajdonságai]</p>	-	<p>a diákok eldönthetik, hogy párukkal vagy önállóan szeretnék verset faragni.</p>
-------	--	----------------------------------	--	---	---

7 p.	Az elkészült versek vagy verskezdemények felolvasása (önkéntes alapon). <i>Extra házi feladat:</i> fejezd be, csiszold a versedet, és hozd el a következő órára; illetve kerüljön be a csoport dokumentumtárába is!	Egy-egy diák csoportokban vagy plenárisan felolvassa a versét, a többiek meghallgatják, esetleg reflektálnak rá.*	Füzet.	-	* Fontos a pozitív visszajelzés erősítése.
5 p.	Az elkészült idővonal megtekintése. Segítségével a tanár és az osztály áttekinti a reneszánsz és az eltelt négy-öt tanóra eseményeit.	A sulinetes idővonal frontális áttekintése; összefoglalás.	Interaktív tábla	-	-
1 p.	Házi feladat: Készülj a következő órai – rövid – dolgozatra!	-	-	-	-

ÓRATERVEK - SZÍNHÁZ- ÉS DRÁMATÖRTÉNET – A FRANCIA KLASSZICISTA SZÍNHÁZ (17. SZÁZAD)

Évfolyam: 10.

Tantárgy: magyar irodalom

Az óra címe, témája: Molière: *Tartuffe*. Első benyomások és az alaphelyzet.

Kerettantervi kapcsolódás: Színház- és drámatörténet – a francia klasszicista színház (17. század)

Milyen célokat elérésére törekszik majd az órán? Mi a célja a tanórával?

A komédia olvasottságának felmérése, előzetes közös gondolkodás a darab üzenetéről, az expozíció megfigyelése.

Más tantárgyak tartalmával kapcsolatba hozható-e a tanóra tartalma? Lehet példákat hozni a gyakorlati alkalmazás lehetőségeire?

Tánc és dráma: Drámai párbeszéd megjelenítése olvasópróba által.

Milyen speciális előkészületek szükségesek? (segédanyagok, használati útmutatók, technikai előkészületek)

A tanóra – ahogy a soron következő további négy tanóra is – számítógép-használatot és internetelérést igényel.

Diákok regisztrációja a Sulinet.hu felületére (ha még ez nem történt meg – 1. melléklet).

Csoportalakítás a Sulinet.hu-n (ha még ez nem történt meg – 1. melléklet).

Megismerkedés a widget és a kitűző fogalmával (2. és 3. melléklet).

Megismerkedés a Protopage-dzsel (4. melléklet).

Megismerkedés a sulinetes csoportfallal és csoportbloggal (5. melléklet).

Milyen várható nehézségekre kell felkészülni (tanulók, tanulásszervezés, taneszközök, egyebek)?

Az informatikai eszközök nagyfokú és szokatlan alkalmazása több időt vehet igénybe az előzetesen tervezettnél.

Milyen előzetes ismeretek (pl. fogalmak) kellenek a tanulók részéről a témakör eredményes elsajátításához?

A drámai művek jellegzetes szövegtípusai, az expozíció jelentősége.

Milyen lehetőségei vannak a tanulók érdeklődésének a felkeltésére, a folyamatos motiváció biztosítására?

Az újfajta (kitüntetések általi) jutalmazási rendszer ösztönzőleg hathat. A felolvasott – és ilyen módon dramatizált – részlet közelebb hozza a diákokhoz a drámai szöveget, a szövegvilágot.

Milyen tanulói sajátosságokat fog figyelembe venni a differenciálásnál?

A felolvasásnál olyan diákokat érdemes kijelölni – különösen a hosszabb szerepekre (például Pernelle asszonyéra) –, akik olvasás közben gyorsan megértik a szöveg tartalmát. A felolvasás alatt végzett egyéni munka közös megbeszélésekor a csendesebb diákokat hozhatjuk helyzetbe – a hangadók, a véleményvezérek valószínűleg úgylis csatlakoznak maguktól.

Milyen lehetséges megoldásai vannak a tehetséges, jól teljesítő tanulók egyéni fejlesztésének?

Az első jelent felolvasása ösztönzőleg hathat a drámai szereplés iránt érdeklődő diákokra. Számukra érdemes kijelölni egy-egy jellegzetes jelenetet, amelyet elemezhetnek, begyakorolhatnak és az öt tanóra után előadhatnak.

Milyen nevelői hatásrendszerek működhetnek a témakör tanítása során?

Közvetett: kitűzők közös döntés alapján történő odaítélése során.

Közvetlen: A közös megbeszélés tanári irányítása során.

Idő	Az oktatás tartalma, tananyag Az oktatás menete, az oktatás folyamata, lépései	Alkalmazott oktatási módszerek és tanulásszervezési módok	Taneszközök, tananyagok, táblakép/képernyő képe	Egyéni sajátosságok figyelembevétele	Egyéb megjegyzések
10p	Az előzetes tudás felmérése; olvasásellenőrző dolgozat.* Az olvasásellenőrző kérdéseit a tanár egyenként felolvassa/kivetíti, ezekre azonnal kell válaszolni**.	Egyéni munka.	Előzetes tudást mérő teszt, olvasásellenőrző dolgozathoz írólap. A dolgozat kérdései kivetítve.		*Ez két rövid dolgozat. Az előzetes tudás-teszt korábban is megíratható; az olvasásellenőrző egyéni igény szerint összeállítható, de ne legyen hosszabb 5 egyenként egy perc alatt megválaszolható kérdésnél. **A legprecízebb választ adók a kijavítás után megkapják a Mesterolvasó-kitűzött.
5p	Az olvasásellenőrző gyors megbeszélése, és egyszersmind a gépek bekapcsolása, belépés a sulinetes csoportba.	Frontális megbeszélés.	A dolgozat kérdései kivetítve.		

	Itt már szó esik olyan problémákról, amelyek későbbi elemzések során is előkerülnek – a később relevánssá váló szempontokat a tanár feljegyzi, de a mélyebb elemzés a következő tanórákon történik.				
5p	A <i>Tartuffe</i> témája egy mondatban. A diákok megfogalmazzák a dráma cselekményének összefoglalását tömören, és kiírják a sulinetes csoportfalra.	Páros munka. Páronként egy mondat születik.	Sulinetes csoport.	Egyes diákoknak több időbe telik a fogalmazás; nekik érdemes kulcsszavakat adni a feladat megoldásához.	
5p	Az összefoglaló mondatok értékelése megtapsolással. A legtöbb tapsot kapó párosok kitüntetése Összefoglaló-kitűzővel.	Egyéni munka / közös munka.	Sulinetes csoport. A csoportfal kivetítése.		
10p	Az első felvonás első jelenetének olvasópróbája. Hat diák* felolvassa a darab nyitójelenetét; a szerepüket Pernelle asszony, Elmira, Mariane, Dorine, Damis, Cléante-kitűző jelöli.	Közös figyelem; egyéni munka. Jegyzetelés a füzetbe.	A jelenet szereplőinek neve és a kérdések kivetítve. Füzet. Molière: <i>Tartuffe</i> (Vas István fordítása)	Mivel a jelenet felolvasása összesen mintegy tíz percet vesz igénybe, olyan diákokat jelöljünk ki felolvasóknak, akik ennyi ideig képesek a figyelmüket úgy összpontosítani, hogy	* Szükség lehet arra, hogy a felolvasó diákokkal előzetesen egyeztessünk a felolvasásról, hogy legyen

	A felolvasás közben a hallgatóság három kérdésre keresi a választ: milyennek ismerjük meg Pernelle asszonyt? milyen lényeges szereplők nincsenek jelen? mi derül ki az előzményekről?			közben olvasásuk is érthető.	idejük kidolgozni a beszédmodot.
9p	A kérdések megbeszélése. Előbb párosan (3p) egyeztetnek a diákok, aztán az egész tanulócsoport megbeszéli a válaszokat. (7p) Fontos a közösen megbeszéltek rögzítése!	Páros munka / frontális megbeszélés.	[mint az előbb.]		
1p	Az Órásmester-kitűzők* kiosztása. Esetleges házi feladat: a klasszikus drámai szerkezet öt elemének felidézése, lejegyzése (Expozíció, Bonyodalom, Tetőpont, Fordulat, Megoldás)				* Id. 3. melléklet.
	A honlapfelelősök feladata: Az óra témájának rövid összefoglalója.				

Mellékletek

Ezek a tanórán a diákok több modern eszközzel is fognak dolgozni. Az eszközök használata igényel némi tapasztalatot, ezért időnyerés céljából érdemes beiktatni egy olyan alkalmat az első tanórát megelőzően, amikor a diákok megismerkedhetnek a szóban forgó eszközökkel.

1. melléklet: Diákok regisztrációja és csoportalakítás a Sulinet.hu felületén

Mivel az öt tanóra során a Sulinet két alkalmazása, a widget és a kitűző kerül fókuszba, az oldalon történő regisztráció elengedhetetlen (a regisztráció egyszerű, akár Google- vagy Facebook-fiókkal is lehetséges). Itt a tanár egy moderált vagy nyílt csoportba hívja a diákokat (a widgetek csak ezeken a láthatósági szinteken működnek).

2. melléklet: Widgetek

A widget olyan program, amely segítségével egy honlap valamely moduljának tartalma egy másik honlap környezetébe illeszthető. Ezek a tanórákon két ilyen modult fogunk exportálni: a csoport falát és a csoportblogot. A widgetek közvetlenül is elérhetők a falon vagy a blogoldalon a [] ikonra kattintva, de a <http://kozosseg.sulinet.hu/hu/widgetlibrary> címen is könnyen elérhetők. Ez utóbbi oldalon ki kell választanunk a „widgetelendő” modult, beírunk az url-ben megjelenő címet (tehát nem a teljes url-t, csak a fal vagy a blog címét az url-en belül). Mindkét esetben egy olyan oldalra kerülünk, ahol a widget beágyazó kódját és előnézetét láthatjuk; itt még beállíthatjuk az exportálandó widget méretét is. Végül a kapott beágyazó kódot kell majd a befogadó honlap forráskódjába beilleszteni.

3. melléklet: Kitűzők

A Sulineten a csoporttagokhoz online kitűzőket lehet rendelni, amelyekhez adhatunk nevet, ikont és leírást is. A kitűző-alkalmazás tanúsága szerint az eszköz eredeti rendeltetése a dicséret, ám ezen kívül más felhasználási mód is lehetséges. Ezeken a tanórák három módja van a kitűzőszerzésnek: 1) a diákok teljesítményük értékeléseként (dicséretként) kapnak kitűzőt, 2) a diákok önként vállalt feladatuk jelzéseként kapnak kitűzőt, 3) A diákok a rájuk osztott feladat jelzéseként kapnak kitűzőt. (A kitűzőket minden esetben a tanár rendeli a csoporttagokhoz. Lehetséges az is, hogy – például csoportmunka során – kitűzőkezelőket jelöljünk ki a diákok közül; erre ezeken a tanórákon nem kerül sor). A kitűzőket érdemes előre elkészíteni, hozzájuk jellegzetes képet/ikont keresni. A következő kitűzőkre lesz szükség (24 különböző típus):

- a) **Honlapozó:** a Protopage-honlap kezelői
- b) **Mesterolvasó:** a legpontosabb olvasásellenőrzők írói
- c) **Összefoglaló:** a legjobb témameghatározás a csoportfalon / a legjobb összefoglaló a csoportblogon
- d) **Pernelle asszony, Elmira, Mariane, Dorine, Damis, Cléante:** az olvasópróbán kapott szerepek (hat szerep, hat kitűző)
- e) **Órásmester (1/2/3/4/5):** az adott tanórán a közös munkában való tevékeny részvétel
- f) **Orgon/Elmira/Dorine/Mariane/Cléante/Damis/Tartuffe a nagyító alatt:** egy szereplő elemzése (hét szerep, hét kitűző)
- g) **Mesterkommentelő:** a legjobb hozzászólások (kommentek)
- h) **Oscar** – önként vállalt színészi teljesítményért
- i) **Nívódíj:** az öt óra során a legigényesebb munkát végző csoporttag(ok)

4. melléklet: Protopage.com

A Protopage olyan – a sulinettől teljesen független – honlapszolgáltatás, amellyel nagyon egyszerű modulok segítségével tudunk hirdetőtábla- vagy plakátszerű, sokféleképpen személyre szabható oldalt készíteni. Sajnos az oldal nem támogatja a kollaboratív szerkesztést, ezért ki kell jelölnünk olyan csoporttagokat, akik folyamatosan gondozzák. A honlap gondozói kitűzött kapnak, ám az elvégzett munka minőségétől függően külön kitüntetés-kitűzött – (i) típus – is kiérdemelhetnek. A honlapon jelenik meg a két fontos widget: a csoportfalé és a csoportblogé; ezenkívül ide kerülnek azok a képek, rövid szövegek, amelyek a tanórák során keletkeznek, vagy amelyek releváns elemként kerülnek elő a tanórákon.

5. melléklet: A csoportfal és a csoportblog

A Sulineten – a közösségi honlapokhoz hasonlóan – minden csoportnak van egy fala, amelyen az egész csoport számára fontos információk jelennek meg bejegyzések (posztok) formájában. A csoportblog klasszikus blogszolgáltatás, amely a csoportfallal ellentétben hosszabb és sokoldalúbban szerkesztett bejegyzések készítésére is alkalmas. Mindkét szolgáltatás értékelhető (tapsolással) és kommentelhető.

Évfolyam: 10.

Tantárgy: magyar irodalom

Az óra címe, témája: A francia klasszicista dráma

Kerettantervi kapcsolódás: Színház- és drámatörténet – a francia klasszicista színház (17. század)

Milyen célokat elérésére törekszik majd az órán? Mi a célja a tanórával?

A *Tartuffe* társadalmi, történelmi, művészettörténeti, drámaelméleti kontextusának megismerése.

Más tantárgyak tartalmával kapcsolatba hozható-e a tanóra tartalma? Lehet példákat hozni a gyakorlati alkalmazás lehetőségeire?

Történelem: A 17. századi Franciaország.

Milyen speciális előkészületek szükségesek? (segédanyagok, használati útmutatók, technikai előkészületek)

-

Milyen várható nehézségekre kell felkészülni (tanulók, tanulásszervezés, taneszközök, egyébek)?

A lényegkiemelés egyes diákok számára nehéz feladat; ráadásul ehhez még szövegalkotás is hozzátartozik ezen az órán. A drámai szerkezet felidézése jelenthet problémát akkor, ha a diákok előzetes ismeretei e téren hiányosak.

Milyen előzetes ismeretek (pl. fogalmak) kellenek a tanulók részéről a témakör eredményes elsajátításához?

Drámatörténeti és drámaelméleti ismeretek (például a klasszikus dráma szerkezeti egységei).

Milyen lehetőségei vannak a tanulók érdeklődésének a felkeltésére, a folyamatos motiváció biztosítására?

A diákok nem először találkoznak drámai művel; szerkezetének felvázolásához már van eszköz a kezükben, amit használva önbizalomhoz juthatnak a műbéli tájékozódás terén. Motiválón hat a szöveges összefoglalóért kapható kitűző.

Milyen tanulói sajátosságokat fog figyelembe venni a differenciálásnál?

Azon tanulópárok, amelyeknek nehezebben/lassabban megy a lényegkiemelés és a jegyzetelés, kaphatnak tanári segítséget a fogalmak tisztázását illetően.

Milyen lehetséges megoldásai vannak a tehetséges, jól teljesítő tanulók egyéni fejlesztésének?

A drámai szerkezet azonosítása olyan talán kevésbé evidens összefüggésekre is rávilágíthat, mint például Orgon vonzódása Tartuffe személyéhez; ezzel kapcsolatban egyes diákok kaphatnak külön fókuszált kutatómunkát.

Milyen nevelői hatásrendszerek működhetnek a témakör tanítása során?

Közvetett: a páros munka során.

Közvetlen: a tanári előadás során.

Idő	Az oktatás tartalma, tananyag Az oktatás menete, az oktatás folyamata, lépései	Alkalmazott oktatási módszerek és tanulásszervezési módok	Taneszközök, tananyagok, táblakép/képernyő képe	Egyéni sajátosságok figyelembevétele	Egyéb megjegyzések
5p	Az olvasásellenőrző visszaosztása kijavítva.*	-	-	-	*Erre a következő órán is sor kerülhet, ha esetleg ez egy duplaóra második fele.
5p	Tanári előadás a klasszicizmusról.	Frontális figyelem.	Rövid vázlat a táblán kivetítve: Klasszicizmus - irodalmi és művészeti stílusirányzat - a 17. század második harmadától (1630k. – 1830k)	-	-

			<ul style="list-style-type: none"> - legkorábban: francia építészetben és drámában - antikvitás → kötelező elvárások, normák felállítása a műalkotásokkal szemben. - Arisztotelész: Poétika - legmagasabb szintű műfajeszmény: tragédia, eposz, óda - egyszerű, világos szerkezet és forma 		
--	--	--	---	--	--

			- szenvedély és ésszerűség egyensúlya		
10p	<p>A tankönyvi* szöveg feldolgozása.</p> <p>A tankönyv 48-51. oldalán.</p> <p>Öt téma, öt rövid szöveg – lényegkiemelés, majd a csoportblogon összefoglaló írása az adott témából.</p>	Páros munka.	<p>Az öt résztéma címe a táblán:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Klasszikus, klasszicizmus. 2. A Napkirály udvarában. 3. Racionalizmus. 4. A francia klasszicista színház és dráma. 5. Drámaelmélet. 		<p>*Tankönyv:</p> <p>Pethőné Nagy Csilla <i>Irodalom</i> 10. Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest, 2013. Ennek a tankönyvnek korábbi kiadásai nem tartalmazzák a szóban forgó fejezetet; ebben az esetben a <i>Francia klasszicista dráma</i> című rész a 9-es tankönyvben található a 192. oldaltól.</p>

10p	<p>Az öt téma gyors megbeszélése.</p> <p>A legjobb összefoglalóért jár az Összefoglaló-kitűző (utólag ítéli oda a tanár.)</p>	Frontális megbeszélés.	[ugyanaz]		
5p	<p>A hármas egység elve.</p> <p>Az idő, a hely és a cselekmény egységességének azonosítása a Tartuffe-ben.</p>	Frontális megbeszélés.	<p>A hármas egység elve.</p> <p>Egy nap alatt; egy helyszínen; egy cselekményszál.</p>		
10p	<p>A drámai szerkezet felidézése.</p> <p>A diákok a klasszikus dráma öt szerkezeti egységét azonosítják a Tartuffe-ben a jelenetek és</p>	Páros munka, majd frontális.	<p>A szerkezeti egységek (esetleg vázlatos magyarázattal) a táblán:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Expozíció 2. Konfliktus és Bonyodalom 3. Tetőpont 		Ha a páros munka során sokan elakadnak, lehetséges a teljes feladat frontális megbeszélése is.

	<p>események megnevezésével. (6p)</p> <p>A végén a feladat megbeszélése. (4p)</p>		<p>4. Fordulat</p> <p>5. Megoldás</p>		
	<p>A honlapfelelősök feladata:</p> <p>Az óra témájának rövid összefoglalója.</p>				

Évfolyam: 10.

Tantárgy: magyar irodalom

Az óra címe, témája: Komédia, komikum, jellem.

Kerettantervi kapcsolódás: Színház- és drámatörténet – a francia klasszicista színház (17. század)

Milyen célokat elérésére törekszik majd az órán? Mi a célja a tanórával?

A drámai hagyomány szerepének exponálása. A komikum forrásainak, típusainak megfigyelése.

Más tantárgyak tartalmával kapcsolatba hozható-e a tanóra tartalma? Lehet példákat hozni a gyakorlati alkalmazás lehetőségeire?

Tánc és dráma: Karakterelemzés.

Milyen speciális előkészületek szükségesek? (segédanyagok, használati útmutatók, technikai előkészületek)

A sulinetes csoport (kitüntetések és widgetek) és a Protopage-honlap állapotának ellenőrzése.

Milyen várható nehézségekre kell felkészülni (tanulók, tanulásszervezés, taneszközök, egyébek)?

A drámai szöveget olvasva nem mindenkinek sikerül gond nélkül elképzelnie, hogy miközben az egyes szereplők beszélnek, hogyan viselkednek, mozognak. A csoportalakítás nehézkes lehet egy gépteremben.

Milyen előzetes ismeretek (pl. fogalmak) kellenek a tanulók részéről a témakör eredményes elsajátításához?

Komikus történetek (például Karinthy-karcolatok).

Milyen lehetőségei vannak a tanulók érdeklődésének a felkeltésére, a folyamatos motiváció biztosítására?

A komikum jelenségét a diákok saját életükhöz kapcsolhatják: az órán felmerülhetnek olyan jellemző témák, mint furcsa iskolai helyzetek, a stand up comedy műfaja vagy televíziós komédiasorozatok.

Milyen tanulói sajátosságokat fog figyelembe venni a differenciálásnál?

A karakterekről való koncentrált csoportos megbeszélés ismét magába foglal egy blogbejegyzés készítését. Érdemes az olyan diákokat ösztönözni arra, hogy írják meg ezt a bekezdést, akik a megbeszélés során kevésbé szeretik kifejtetni a véleményüket – a tevékenység közben ugyanis új ötleteik támadhatnak.

Milyen lehetséges megoldásai vannak a tehetséges, jól teljesítő tanulók egyéni fejlesztésének?

A diákok megismerkedhetnek bővebben is komikumelmélettel: ajánlhatjuk nekik például Arató László—Pála Károly *Bejáratok* című tankönyvét (Műszaki Tankönyvkiadó, Budapest, 2012), amelyben szó esik olyan komikumelméletekről, mint például a fölényelmélet, a szelepelmélet vagy a kontrasztelmélet. Ezen kívül felhívhatjuk a figyelmet Molière *A fővény* című komédiájára, amelyben jobban, sokrétűbben tetten érhető a helyzetkomikum, mint a *Tartuffe*-ben.

Milyen nevelői hatásrendszerek működhetnek a témakör tanítása során?

Közvetett: a páros- és csoportmunka során.

Közvetlen: a tanári előadás során.

Idő	Az oktatás tartalma, tananyag Az oktatás menete, az oktatás folyamata, lépései	Alkalmazott oktatási módszerek és tanulásszervezési módok	Taneszközök, tananyagok, táblakép/képernyő képe	Egyéni sajátosságok figyelembevétele	Egyéb megjegyzések
5p	Az előző órán tanultak összefoglalása. Egy diák összegzi az elmúlt órai témákat – jutalmul pedig Összegző -kitűzőt kaphat.	A diákok frontális figyelme.			
10p	Tanári előadás a komédiáról, a komikumról, valamint annak két típusáról: a helyzet- és a jellemkomikumról.	Frontális figyelem.	Táblakép: Komédia, komikum [rövid vázlat a főtémával kapcsolatban, például a TK. 62. oldalának ismeretközlő szövege alapján.]		
10p	Csoportos témakeresés. A diákok példákat keresnek olyan komikus szituációkra, melyekben a komikum a) a	Csoportmunka, jegyzetelés a csoportfalra.	Táblakép: Helyzetkomikum, jellemkomikum.	Egyes csoportokban nagyon egysíkúvá válhat a	

	<p>résztevőkhöz szorosan kapcsolódó tényezőkből (jelleméből, kinézetéből), b) a résztvevőkön kívüli tényezőkből (a helyzetből) fakad. Jegyzetelés a sulinetes csoportfalra – olyat nem szabad írni, ami már megjelent! Képet is szabad posztolni, ha fűződik hozzá értelmes magyarázat.</p>			<p>megbeszélés, ha csak egyféle komikumforrás (pl. viccek, valakinek az esetlensége) kerül szóba.</p>	
5p	<p>A csoportmunka néhány szituációjának közkinccsé tétele szóban is.</p>	<p>Frontális megbeszélés.</p>	<p>Táblakép: Helyzetkomikum, jellemkomikum.</p>		
10p	<p>Komikumvizsgálat néhány jelenet alapján. Minden csoportnak meg kell vizsgálnia egy Tartuffe-jelenetet a komikum forrása szempontjából. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy nem mindig különül el a helyzet- a</p>	<p>Csoportmunka.</p>	<p>Táblakép: a szóban forgó jelenetek kivetítve: 1. I. 4. Orgon Dorine-től érdeklődik, hogy</p>		

	<p>jellemkomikumtól; alkalmasint egyszerre jelentkezők.</p> <p>(A kiválasztott jelenetekben legtisztábban a IV. 5-ben lehet megfigyelni a helyzetkomikumot; a többi esetben inkább jellemkomikumról van szó.)</p>		<p>minden rendben van-e a házában.</p> <p>2. II. 4. Valér és Mariane összevesznek</p> <p>3. IV. 5 második fele: Tartuffe Elmirát ostromolja, miközben Orgon az asztal alatt van. Innentől: „Elmira hangosan köhög.”</p> <p>4. V. 4. Lojális úr szívességet tesz</p>		
4p	A csoportmunka megbeszélése.	Frontális megbeszélés.			
1p	<p>Házi feladat:</p> <p>Karakterrajzolás. A tanár az óra után minden diákhoz hozzárendel egy kitűzött a</p>				

	<p>következő névvel: Orgon/ Elmira/ Dorine/ Mariane/ Cléante/ Damis/ Tartuffe a nagyító alatt. A feladat az adott karakter jellemzése két kérdés mentén:</p> <p>1) Melyek a ti karakteretek legjellemzőbb tulajdonságai? Igazold egy drámai történéssel!</p> <p>2) Hogyan képzeled a karaktered testtartását, gesztusait, beszédstílusát!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Válaszaidat két bekezdésben rögzítsd! • Ha tudsz, képet is beilleszthetsz! 				
--	--	--	--	--	--

	(A feladatot a kitűző leírása tartalmazza.)				
	<p>A honlapfelelősök feladata:</p> <p>Az óra témájának rövid összefoglalója.</p>				

Évfolyam: 10.

Tantárgy: magyar irodalom

Az óra címe, témája: A commedia dell'arte és a szereplőtípusok.

Kerettantervi kapcsolódás: Színház- és drámatörténet – a francia klasszicista színház (17. század)

Milyen célokat elérésére törekszik majd az órán? Mi a célja a tanórával?

A drámai konvenciók bemutatása. A szereplők általános és egyedi tulajdonságainak megfigyelése.

Más tantárgyak tartalmával kapcsolatba hozható-e a tanóra tartalma? Lehet példákat hozni a gyakorlati alkalmazás lehetőségeire?

Mozgókép és média: A tárgyalt szereplőtípusok – jóllehet némileg megváltozott formában és tartalommal – a mai napig megfigyelhetők a mozifilmekben és a sorozatokban (vígjátékokban, komédiákban).

Milyen speciális előkészületek szükségesek? (segédanyagok, használati útmutatók, technikai előkészületek)

A házi feladat meglétének ellenőrzése online.

Milyen várható nehézségekre kell felkészülni (tanulók, tanulászervezés, taneszközök, egyebek)?

Néhány diák vagy csapat lehet, hogy megelégszik a felületes karakterjellemezéssel, és tétlen marad a munkaidő egy részében.

Milyen előzetes ismeretek (pl. fogalmak) kellenek a tanulók részéről a témakör eredményes elsajátításához?

A reneszánsz angol színjátszás egyes konvenciói – például Shakespeare bohócai, akik a tragédiákban is jellemzőek.

Milyen lehetőségei vannak a tanulók érdeklődésének a felkeltésére, a folyamatos motiváció biztosítására?

A szereplőtípusok ismerősek lehetnek a diákoknak, akik így kapcsolatot tudnak teremteni korunk komédiái és a 17. századi konvenciók között.

Milyen tanulói sajátosságokat fog figyelembe venni a differenciálásnál?

A tanórán szükség van a rögtönzésre, amelyre nem minden diákot lehet rávenni – ők vállalhatják az értékelők szerepét.

Milyen lehetséges megoldásai vannak a tehetséges, jól teljesítő tanulók egyéni fejlesztésének?

A commedia dell'arte egyes szerepköreinek ősképei megtalálhatóak Plautus *A hetvenkedő katona* című ókori komédiájában is; ajánlhatjuk olvasásra.

Milyen nevelői hatásrendszerek működhetnek a témakör tanítása során?

Közvetett: a páros- és csoportmunka során.

Közvetlen: a tanári előadás során.

Idő	Az oktatás tartalma, tananyag Az oktatás menete, az oktatás folyamata, lépései	Alkalmazott oktatási módszerek és tanulásszervezési módok	Taneszközök, tananyagok, táblakép/képernyő képe	Egyéni sajátosságok figyelembevétele	Egyéb megjegyzések
5p	Az előző órán tanultak összefoglalása. Egy diák összegzi az elmúlt órai témákat – jutalmul pedig Összegző-kitűzőt kaphat.				
10p	Tanári előadás: a commedia dell'arte és a szerepkörök. A moliere-i komédia egyik fő forrásának megismerése. TK. 52-53. alapján)	Frontális figyelem.	Tankönyv, füzet. Táblakép: A commedia dell'arte olasz vásári színjátás 16-18. századi Itália improvizáció előre megbeszélte cselekményvázlat állandó szereplőtípusok, pl. Capitano Dottore Pantalone Amorosi zanni: Brighella, Arlecchino		
10p	A commedia dell'arte és a <i>Tartuffe</i> . Melyekre ismertek rá a bemutatott típusok közül? Figyelem: nem	Csoportmunka.	[ugyanaz]		

	biztos, hogy minden szereplő minden tulajdonsággal megfeleltethető!				
10p	A szereplők bemutatkozása. A diákok rövid bemutatkozó szöveget írnak a házi feladatban szereplő hét karakterhez, amelyet csoportonként egy diák elő is ad. A felkészüléshez használhatják a csoportblogon szereplő összefoglalót, a commedia dell'artéről tanultakat, valamint a komédia szövegét. Fontos, hogy a csoportmunka végeztével csoportonként egy diák elő kell, hogy adjon a bemutatkozót a megfelelő beszédstílusban!	Csoportmunka.	A szereplők neve a táblán.		
10p	A bemutatkozók meghallgatása. A felszólalás önkéntes alapon történt, amiért	Frontális figyelem, taps.	Táblakép: Cléante, a rezonőr. fr. raison 'okoskodó, mérlegelő, szócső')		

	<p>megkapják az Oscar-kitűzőt.</p> <p>Cléante-nál a tanár megtanítja a rezonőr fogalmát.</p> <p>Emellett megemlíti, hogy Cléante és Dorine a ráció, az ésszerűség elvét szem előtt tartva érvel – ám Orgon meggyőzőhetetlen. A ház urának személyes TAPASZTALATRA van szüksége (mikor következik ez be?)</p>		<p>jellemző szerepkör. A szerzői nézőpontot külső megfigyelőként képviseli.</p> <p>Cléante és Dorine: ráció Orgon: tapasztalat</p>		
5p	<p>A kitűzők és a widgetek közös megtekintése.</p> <p>A közös honlap tanulást segítő lehetőségeinek megbeszélése: ide gyűlhetnek témakörök, fogalmak, vázlatok, képek – a honlapfelelősökkel kell egyeztetni.</p>				
	<p>A honlapfelelősök feladata:</p> <p>Az óra témájának rövid összefoglalója.</p>				

Évfolyam: 10.

Tantárgy: magyar irodalom

Az óra címe, témája: Tartuffe karaktere.

Kerettantervi kapcsolódás: Színház- és drámatörténet – a francia klasszicista színház (17. század)

Milyen célokat elérésére törekszik majd az órán? Mi a célja a tanórával?

A főszereplő jellemének több szempontú elemzése révén annak hangsúlyozása, hogy nem egysíkú, könnyen skatulyázható szereplőről van szó. A komédia és a tragédia közötti finom határvonal megfigyelése.

Más tantárgyak tartalmával kapcsolatba hozható-e a tanóra tartalma? Lehet példákat hozni a gyakorlati alkalmazás lehetőségeire?

Tánc és dráma: Drámatörténeti és drámaelméleti ismeretek.

Milyen speciális előkészületek szükségesek? (segédanyagok, használati útmutatók, technikai előkészületek)

A honlap, widgetek és a kitűzők ellenőrzése.

Az opcionális feladathoz: A tanórán használandó Spiró György-részlet bemásolása a csoport dokumentumtárába vagy a Protopage-oldalra (1. melléklet). A szóban forgó részlet kötetből is fénymásolható.

Milyen várható nehézségekre kell felkészülni (tanulók, tanulásszervezés, taneszközök, egyebek)?

A csoportmunka egyes esetekben nagyon gyorsan véget érhet, mert a diákok felületesen foglalkoznak a feladattal. A legigényesebb tanulóról való titkos szavazás könnyen válhat hangsúlytalanná vagy esetleg bántóvá, ha a diákok nem veszik eléggé komolyan a feladatot.

Milyen előzetes ismeretek (pl. fogalmak) kellenek a tanulók részéről a témakör eredményes elsajátításához?

A komédiához és a tragédiához kötődő ismeretek.

Milyen lehetőségei vannak a tanulók érdeklődésének a felkeltésére, a folyamatos motiváció biztosítására?

Tartuffe karakterének árnyalása izgalmas lehet a diákok számára. A mostanra összegyűlt kitűzők egyszersmind az elvégzett munkának is a lenyomatai – izgalmas lehet a diákok számára, hogy ki milyen és mennyi kitűzőt gyűjtött össze.

Milyen tanulói sajátosságokat fog figyelembe venni a differenciálásnál?

A kevésbé extrovertált diákok a csoportmunka során kaphatnak pl. blogírnoki szerepet.

Milyen lehetséges megoldásai vannak a tehetséges, jól teljesítő tanulók egyéni fejlesztésének?

Molière egyéb komédiáinak, illetve Spiró György *Az imposztor* című darabjának az elolvasása; esetleg színházlátogatás.

Milyen nevelői hatásrendszerek működhetnek a témakör tanítása során?

Közvetett: a páros- és csoportmunka során.

Közvetlen: a frontális megbeszélések során.

Idő	Az oktatás tartalma, tananyag Az oktatás menete, az oktatás folyamata, lépései	Alkalmazott oktatási módszerek és tanulásszervezési módok	Taneszközök, tananyagok, táblakép/képernyő képe	Egyéni sajátosságok figyelembevétele	Egyéb megjegyzések
10p	Tartuffe-szófelhő. A diákok párosával jellemzik Tartuffe-öt 5 szóval. A szavakat kisbetűvel, vesszővel elválasztva, pontos helyesírással kell kiírni a csoport falára.	Páros munka.	Sulinetes csoportfal.		
10p	Tartuffe a górcső alatt. Az iménti párok csoportokba rendeződnek, és három kérdéskör valamelyikére válaszolnak. A válaszokat blogbejegyzésként rögzítik. (A legjobb válaszolók ismét Összefoglaló-	Csoportmunka, bejegyzésírás.	A kérdéskörök a táblán.		<p>*Ha egy diák egy kitűzőtípust – például az Összefoglalót vagy az Órásmestert – többször is megkapja, készíthetünk egyszerű másolatokat Összefoglaló 2 / Órásmester 2 névvel.</p> <p>**Például a wordle.net/ oldalon. A Create menüre kattintva egy szövegdobozhoz jutunk. Ebbe kell belemásolni az</p>

<p>kitűzött kaphatnak*.) A három kérdéskör: él meg):</p> <p>A</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hogyan találkozik Orgon Tartuffe-fel? - Mi mindent bíz/ruház rá Tartuffe-re Orgon? <p>B</p> <ul style="list-style-type: none"> - Milyen indokkal akarja Tartuffe letartóztatni Orgont? - Mire hivatkozik Tartuffe, amikor a rendőrhadnaggyal visszatér, hogy letartóztassák Orgont? Hogyan jellemzi önmagát? <p>C</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mi a célja Tartuffe-nek Orgon házában? - Tartuffe nagyon sokat hazudozik. Előfordul mégis 				<p>összes szót, amelyet a sulinetes falról összegyűjtöttünk. Ezután kattintsunk a Go gombra. Az így elkészült szófelhőt például a Képmetsző nevű windows-os alkalmazással tudjuk exportálni.</p>
--	--	--	--	--

	<p>olyan alkalom, amikor őszinte?</p> <p>→ a blogbejegyzésben a szerzők nevét fel kell tüntetni.</p> <p>→ amíg a csoportmunka zajlik, a tanár elkészíti a szófelhőt**.</p>				
5p	<p>A szófelhő megtekintése. (A legnagyobb betűméretű szavak szerepeltek a legtöbbször.)</p> <p>A szófelhőt ezután a Protopage-felelősök beillesztik az oldalra.</p>	Frontális megbeszélés.	Szófelhő a táblán.		
15p	<p>A kérdéskörök megbeszélése, értékelése a blogbejegyzések segítségével.*</p>	Frontális megbeszélés.	Kérdések a táblán.		
5p	<p>Az öt tanóra legigényesebb résztvevőjének kiválasztása.</p> <p>A diákok titokban szavaznak arról,</p>	Egyéni szavazás.	Szavazócetlik.		

	<p>hogy a közös munka során melyik társuk munkáját gondolják a leginkább dicséretre méltónak. Ez a diák a szavazás kiértékelésekor megkapja a Nívódíjat. A szavazás papírcetliken történik.</p>				
5p	<p>A Nívódíj odaítélése.* Emellett a diákok megnézhetik egymás kitüntetéseit is.</p>				<p>*A tanár egyből be is állíthatja az előre elkészített kitűzőt a nyertes diáknál.</p>
10p	<p>Opcionális feladat: Egy adalék Tartuffe karakteréhez: részlet olvasása Spiró György: Az <i>imposztor</i> című darabjából*. Magyarázat a diákoknak: Spiró darabjában egy híres varsói színész</p>	<p>Egyéni olvasás, páros megbeszélés.</p>	<p>A táblán: Spiró György: Az <i>imposztor</i></p>	<p>Ezen a ponton utalhatunk arra, hogy más karakterekről is kiderülnek rejtett összefüggések a Spiró-darabban; például Damisról, Elmiráról, Tartuffe szolgájáról, Orgonról.</p>	<p>*A darab szövege elérhető innen: http://tinyurl.com/imposztor</p> <p>**Innentől:</p> <p><i>BOGUSŁAWSKI</i></p> <p><i>Kamińskához.</i></p> <p><i>Ha meglátom az ön mennyei bájait...</i></p>

<p>vendégszereplést vállal egy kis vidéki lengyel színház Tartuffe-előadásában.</p> <p>III. felvonás 1. jelenet – az a rész, ahol Boguslawski Tartuffe Elmírának tett szerelmi vallomását magyarázza.**</p> <p>A darab megfelelő részletét előzetesen bemásoltuk a dokumentumtárba (ha nem fénymásolva osztjuk ki).</p> <p>Kérdés az olvasáshoz: mennyiben formálja át a részlet a Tartuffe-ről alkotott képed?</p>				<p>Idáig:</p> <p><i>BOGUSŁAWSKI</i></p> <p><i>Igen, fiam, elmondják, és Tartuffe olyan is. Csakhogy Tartuffe most jelenik meg először, és azonnal egy őszinte, lírai szerelmi vallomást ajándékoz neki Molière. Nem különös?</i></p> <p>A részlet természetesen kötetből is fénymásolható, és nyomtatva kiosztható.</p>
<p>A honlapfelelősök feladata:</p> <p>Az óra témájának rövid összefoglalója.</p>				

Mellékletek

1. melléklet

Spiró György: *Az imposztor* – részlet: III. 1.

BOGUSŁAWSKI

Kamińskához.

Ha meglátom az ön mennyei bájait,
Szívem behódol és már nem okoskodik.
Furcsának tűnhetik, tudom, ez a beszédem...
Végre is, asszonyom, nem vagyok angyal én sem.
S ha mégis sértené önt ez a vallomás,
Szépsége az oka, tudja meg, semmi más.
Amint rám ragyogott emberfölötti fénye,
Egész bensőmet az ön rabjául igézte...

KAŻYŃSKI

Ez nem így van!

Csend.

SÚGÓNŐ

Így áll a szövegben... pontosan.

KAŻYŃSKI

Ez nem szerelmes darab! Ez nem Abélard, ez Tartuffe! Kiforgatja Molière szövegét... ezt mind, mind egy gonosztevő mondja, egy álszent, egy... egy sátán! Kamińskához. Te pedig ezen nem hatódsz meg, nem bizony, mert nagyon jól tudod, hogy hazudik.

KAMIŃSKA

Hagyjál békén!

BOGUSŁAWSKI

Każyńskihoz. Talán rosszul olvastad el a darabot, fiam. *Atyáskodva átfogja a vállát.* Olvassuk el együtt a szöveget. *A sűgónőhöz irányítja.* Egészen feltűnő, fiam, hogy ez a darab legköltőibb része. Lehetséges volna, hogy Molière véletlenül ajándékoz Tartuffe-nek ilyen szép monológot? *A sűgónő példánya fölé hajol, olvassa.*

Nézzen tükrebe és akkor rögtön megérti...

Magyarázólag. Nincs a színen tükör, fiam; itt a tükör Tartuffe szeme. Nagyon szép szituáció. *Tovább olvas.*

Nézzen tükrebe és akkor rögtön megérti,

Hogy vak én sem vagyok, s hogy hús és vér a férfi.

Emberi gyöngeség ez, ne ítélje meg

Határt nem ismerő, vad szenvedélyemet.

Magyarázólag. Tartuffe itt igazat mond. Végig igazat mond. Amúgy is ő az egyetlen szenvedélyes alak a darabban. Ha nem lenne az, nem volna megleshető és leleplezhető. Ha nem lenne igazán szerelmes, megelégedne Orgon vagyonával. És ha ez a vallomás nem hatna Elmirára, azonnal rohanna, és elmondaná a férjének. De nem rohan, és nem mondja el, fiam. Damisnak kell közbeavatkoznia... *Lapoz a súgónő példányában.*

Nem, anyám, nem, ez nem maradhat titokban...

KAMIŃSKI

Nem, anyám, nem, ez nem maradhat titokban,

Mindent hallottam itt, napnál világosabban.

Tán a jóságos ég működött közre itt,

Hogy tönkrementem egy áruló cseleit,

És hogy az ég maga rajtam át bosszút álljon

E pimaszságon és ilyen képmutatáson,

S apám ismerje meg a gazembert, aki
Magának mer, anyám, szerelmet vallani.

KAMIŃSKA

Nem, Damis, jobb, ha a bölcsebb úton megindul,
És bocsánatomat megérdemli ezentúl.

BOGUSŁAWSKI

Hol volt Tartuffe vallomásiban pimaszság és képmutatás? Hol volt? Miért áruló Tartuffe? Kit árult el? Orgont?
Nem! Saját magát! Őszinte volt. Ez a tragikus vétke. Meg se próbál tagadni ebben a jelenetben! Meg se mukkan!
Mert valóban kiadta magát!

ROGOWSKI

Megbocsásson, Mester, de az első két felvonásban elég sok rosszat elmondanak Tartuffe-ről! Elmondják,
milyen pimasz és képmutató!

BOGUSŁAWSKI

Igen, fiam, elmondják, és Tartuffe olyan is. Csakhogy Tartuffe most jelenik meg először, és azonnal egy őszinte, lírai szerelmi vallomást ajándékoz neki Molière. Nem különös?

Évfolyam: 10. évfolyam

Tantárgy: történelem

Az óra címe, témája: A három országrész berendezkedése a XVI. század végéig. A végvári katonák helyzete és életmódja (2X45 perc egyben!)

Kerettantervi kapcsolódás: A török állam működése, Az ország három részre szakadása, török hadjáratok (1568-ig)

Milyen célokat elérésére törekszik majd az órán? Mi a célja a tanórával?

- A három részre szakadt ország XVI. századi életét ismerhetik meg a diákok ezen az órán. Világossá kell tenni a diákok előtt, hogy a hatalmi-katonai helyzet miatt nem igazán volt más lehetőség, mint a fennálló helyzetben kialakítani az új életkörülményeket, politikai, gazdasági és társadalmi kereteket. Különösen ki kell hangsúlyozni, hogy a három országrész nem volt hermetikusan elzárva, a gazdasági kapcsolatok mindvégig léteztek, egyik félnek sem volt érdeke ezt akadályozni.

- A fejlesztendő készségek a kommunikáció, az együttműködés és a csapatmunka, a kreativitás, a kritikus gondolkodás, a problémamegoldás mellett az IKT műveltség erősítése is. Cél az is, hogy az előző órákon megismert alkalmazásokat önállóan használják munkájuk – azaz az adott országrész életének – bemutatására.

- A Sulinet gondolatterkép alkalmazás megismerése, begyakoroltatása, hogy használatával az órák szemléletesebbé és hatékonyabbá váljanak.

Más tantárgyak tartalmával kapcsolatba hozható-e a tanóra tartalma? Lehet példákat hozni a gyakorlati alkalmazás lehetőségeire?

- A végvári katonák élete témához Balassi Bálint költészete
- A gyakorlati alkalmazás kompetenciák szintjén értelmezhető, hiszen a sok forrás elemzése történik az órákon, emellett a felhasznált IKT alkalmazások segítik a problémaközpontú gondolkodást, a lényegkiemelést, a csoportos és pármunka pedig a kommunikációs és együttműködési készségek erősítésére alkalmas.

Milyen speciális előkészületek szükségesek? (segédanyagok, használati útmutatók, technikai előkészületek)

- A források és hozzájuk kapcsolódó feladatok.
- Csoportonként egy laptop/netbook vagy valami eszköz, amin a források elérhetők

Milyen várható nehézségekre kell felkészülni (tanulók, tanulásszervezés, taneszközök, egyebek)?

- Mivel csoportmunkában dolgoznak majd, ezért ún. dupla órára (2X45 percre) van szükség ahhoz, hogy a forrásokat elemezzék és a beszámolók is elkészüljenek. Ehhez óracserére lehet szükség.
- Tartalmi szempontból könnyen feldolgozható téma, nem szabad, hogy nehézséget okozzon a diákoknak. De ha a diákok képességei szükségessé teszik, a tankönyv megfelelő leckéjének szövegét is használhatják (tankönyv vagy flipbook formájában).

Milyen előzetes ismeretek (pl. fogalmak) kellene a tanulók részéről a témakör eredményes elsajátításához?

- Előzetes lexikai ismeretek (félkövérrel kiemelve a kerettantervi elemek):

A két nagyhatalom erőterének határán levő ország helyzetének megértése, politikai és területi következményeinek felismerése. A magyar vezető réteg kiúttalanságának és az országegyesítési kísérletek kudarcának megértése. Az oszmán hódítás természeti, katonai és politikai összetevőinek feltárása.	Fogalmak: hódoltság , végvár, város, mezőváros , árforradalom, kontinentális munkamegosztás, adó, társadalmi mobilitás, népességfogyás, migráció, államszervezet, hatalmi ágak, közigazgatás, birodalom Személyek: Szapolyai János, I. Ferdinánd, Fráter György , János Zsigmond, I. Miksa, II. Szelim Kronológia: 1541, 1552, 1566 , 1568 Topográfia: Bécs, Buda, Királyi Magyarország, Hódoltság, Erdélyi Fejedelemség, Partium, Gyulafehérvár
---	--

Milyen lehetőségei vannak a tanulók érdeklődésének a felkeltésére, a folyamatos motiváció biztosítására?

- A csoportmunka funkciója a folyamatos motiváció fenntartása.
- Szemléletessé kell tenni a feldolgozást, azaz a bonyolult összefüggéseket vizuális rendezők segítségével áttekinthetővé kell tenni.

Milyen tanulói sajátosságokat fog figyelembe venni a differenciálásnál?

- A vizuális rendezők használata nemcsak a vizuális típusú diákoknak segít a tanulásban, hanem a többiek lényegkiemelő készségeit is fejleszti.
- A csoportmunkában fontos szerephez jutó belső munkamegosztás kialakításánál lehet a diákok egyéni képességeit és érdeklődését figyelembe venni.

- A szöveges történelmi forrásokat hosszuk és nyelvezetük miatt nem olyan könnyű feldolgozni az olvasási és szövegértési nehézségekkel küzdő tanulóknak, erre a feladatkijelölésnél oda kell figyelni. Rövidebb szöveggel vagy kiemelésekkel már előkészített forrásanyaggal könnyebben boldogul a diák majd

Milyen lehetséges megoldásai vannak a tehetséges, jól teljesítő tanulók egyéni fejlesztésének?

- Ezen az órán a csoportmunka kapcsán kaphatnak külön szerepet, mert ők koordinátorként, a többiek munkáját segítő „mentorként” vesznek részt a munkában. Kérdésekkel lendítik tovább a többieket, ha azok esetleg megakadnak a munkában. Végül a beszámolók értékelésében egyéni véleményük elmondásával szerepet játszanak.

Milyen nevelői hatásrendszerek működhetnek a témakör tanítása során?

- Ezen az órán a csoportmunka miatt alapvetően a diákok között működő, a kortárs csoportalaphoz kapcsolódó közvetett nevelési hatásrendszer a hangsúlyos. Ez nem jelenti azt, hogy egyáltalán nem érvényesül a közvetlen tanári hatásrendszer, hiszen a kontroll elmaradhatatlan egy olyan téma esetén, ami az érettségiben mindig kiemelt szerepet kap.

Idő	Az oktatás tartalma, tananyag Az oktatás menete, az oktatás folyamata, lépései	Alkalmazott oktatási módszerek és tanulásszervezési módok	Taneszközök, tananyagok, táblakép/képernyő képe	Egyéni sajátosságok figyelembevétele	Egyéb megjegyzések
5 perc	Ráhangolódás • Az ország három részre szakadásának és a török terjeszkedésnek az áttekintése az előző órán elkészült idővonal és gondolattérkép alapján.	• frontális munka tanári rávezető kérdések segítségével	Az idővonal és a gondolattérkép az előző óra munkája, de ha szükséges, a tanár átalakíthatja (pl. véltetően nem szükséges minden információ, ami az előző órán rákerült)		
30 perc	A három részre szakadt ország élete • Királyi Magyarország • Hódoltság • Erdélyi Fejedelemség	• források feldolgozása az irányító szempontok és a forrásokhoz kapcsolódó kérdések segítségével csoportmunkában • a bemutató elkészítése, aminek segítségével a többiek számára a megismert tartalmat elő kell adni • Ha teljes osztályban dolgozzuk fel az anyagot, akkor alakuljon 6 csoport, így lesz egy referens és egy korreferens csoport. A szerepeket sorsoljuk.	• A források és hozzájuk kapcsolódó irányító szempontok, kérdések • ha a diákok képeségei szükségessé teszik, a tankönyv megfelelő leckéjének szövegét is használhatják (tankönyv vagy flipbook formájában) • laptop/netbook, amin dolgozni tudnak és amin az összes forrás megtalálható	• a csoportszerepek kialakításakor van lehetőség a differentiálásra • a legjobbak koordinátorként, a többiek munkáját segítő „mentorként” vesznek részt a munkában	
30 perc (3X10)	A három részre szakadt ország élete • Királyi Magyarország • Hódoltság • Erdélyi Fejedelemség	A csoportok munkájának ismertetése, tanári korrekció + összekötő szöveg, ahol kell a magyarázat. Mindenki megosztással megkapja minden csoport munkájának eredményét.			
5 perc	A munkák értékelése				

10 perc	A végvári katonák élete	<ul style="list-style-type: none"> frontális munka tanári rávezető kérdések segítségével a források elemzése 			

KIRÁLYI MAGYARORSZÁGRA VONATKOZÓ FORRÁSOK

Készítetek egy maximum 8 perces bemutatót a Királyi Magyarország berendezkedéséről, a legfontosabb problémákról! A mellékelt források segítségével dolgozzátok fel a témát. A bemutatóban mindenképp térjete ki az alábbi szempontokra:

- a magyar területek kormányzata
- magyar rendek és az udvar viszonya
- védelmi rendszer tényleges szerepe
- védelmi rendszer kiépítése, ennek költségei

1. forrás

„Ha Szentséges Felségtek valahonnan más országaiból nem gondoskodik ezen országról, akkor bizonyosan bekövetkezik, hogy ezen ország elvesztése miatt Szentséges Felségtek más országai is elvesznek...” (*Nádasdy Tamás, 1539*)

- Nádasdy melyik magyar királyt támogatta a forrás szövege szerint? Válaszodat indokold is meg!
- Mire figyelmezteti Nádasdy Tamás az uralkodót? Mi jelent ekkora fenyegetést Magyarország számára?
- Mely országok uralkodója még a levél címzettje, ill. kiknek a támogatására számíthat? Nekik miért érdekük

Magyarországot segíteni? (Ne feledd, 1539-ben született ez a szöveg!)

2. forrás

"Miután a támadó háborút Ő Felsége is mellőzni kegyeskedett, a meghívott tanácsosok és urak nem is foglalkoztak vele kimerítően; azonban mégis gondoltunk egy eshetőségre. Miután részünkről sohasem lehet tudni, meddig tarthat a védő háború és mikorra halasztja el a halálos ellenség Felségedet erőszakkal megtámadni [...] mialatt Ő Felsége a védő háborúról gondolkodik,

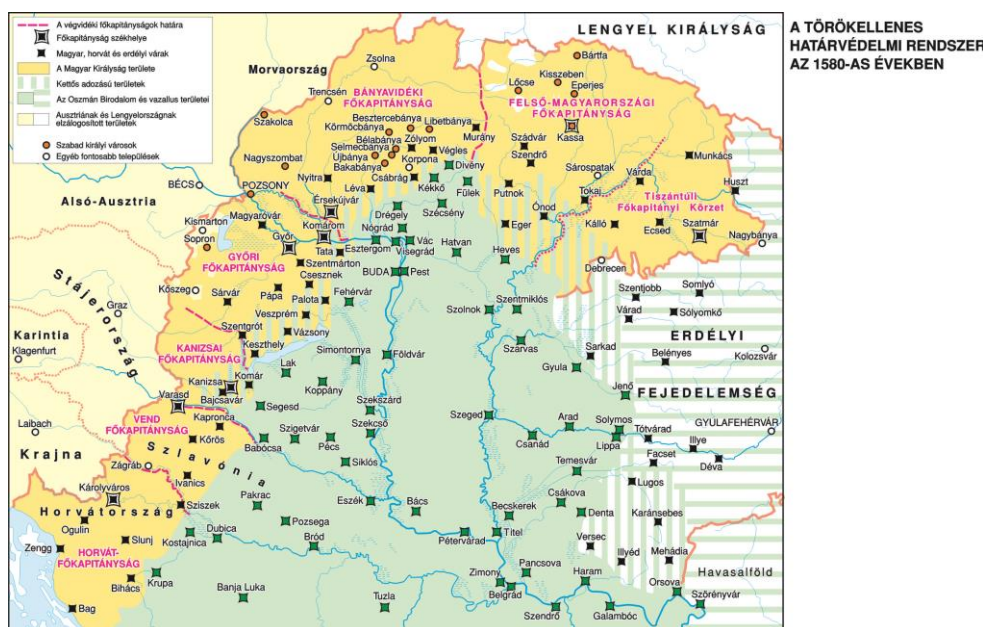
arra is gondoljon, hogy támadó háborút is vezethessen, ha arra kerül sor. [...] mert ha Magyarországot elveszítjük és védelmünk német parasztjainkra háramlana, akkor szabadulásunk sokkal bajosabb lesz." (A Haditanács 1577-es előterjesztéséből)

- Milyen veszélyre hívja fel a figyelmet a Haditanács?
- Magyarázd el, hogy mennyiben és miért kíván más előkészületeket a védő és a támadó háborúra? A bécsi udvar melyiket támogatta a forrás szerint? Miért?

3. forrás

„A várrendszer az egyetlen eszköz, amellyel Felséged az ellenség erejét és előrenyomulását feltartóztatni képes, és amely mögött országai és népei biztonságban lehetnek.” (Lazarus von Schwendi, felső-magyarországi kapitány javaslata, 1577)

- Milyen taktikát ajánl a török elleni harcban a főkapitány? Miért?
- Milyen szerepet szánt a váraknak a főkapitány? Mely területek védelmét tekinti elsődlegesnek?
- Figyeld meg a térképen a várak elhelyezkedését! Igazolják-e a főkapitány elképzelését? Indokold is válaszod!

4. forrás

„6. § Az ország karai és rendei azonfelül elhatározták, hogy a véghelyeknek a megerősítésére [ami kiválóan szükséges] az összes urak, nemesek és más birtokosok a jobbágyaikat, a mondott adóra nézve tett összeírás szerint hat napi ingyen munkára (csakis az aratás és a szüret idejét véve ki) kibocsássák és kiküldjék, akik is a közelebbi országgyűlésen, erre nézve meghozott végzés szerint, azokon a napokon át, folytonosan dolgozni tartoznak.

7. § Az alispánok pedig, vagy ezeknek elégtelensége esetén az ispánok, minden vármegyében hivatalvesztés alatt tartozzanak [...] kieszközölni azt, hogy minden úr és nemes és más birtokos, erre a köteles munkára és az előre bocsátott módon kijelölt helyekre a maga jobbágyait, teljes számban bocsássa ki és teljes hat napon át munkában tartsa." (Az 1557-es pozsonyi országgyűlés törvényeiből)

- Hogyan biztosították a végvárak karbantartását? Miért kényszerült erre a magyar országgyűlés?

5. forrás

„Hogy azok a várak és erősségek, amelyek le nem bontandók, és őrség nélkül vannak, a szükséghez képest megerősíthetők és fönntarthatók legyenek, mindenesetre szükség van a Szent Császári és Királyi Felségek, meg a birodalmi fejedelmek pénzbeli és katonai segélyére [...], mert mindezekre a magyar hadiadó egymagában semmi szín alatt nem lesz elégséges.” (A magyar országgyűlés 1547. évi határozata)

- Milyen anyagi forrásokból szeretné a várakat felújítani, megerősíteni a magyar országgyűlés? Miért?

6. forrás

Év	Összes hadikiadás	A magyarországi végvári katonaság éves zsoldja rajnai forintban	A zsoldnak és Magyarország jövedelmeinek százalékos aránya
1554	1 143 000	761 766	100
1556	1 328 000	945 475	81
1572	1 767 000	1 385 965	55
1576	2 040 000	1 658 736	46
1578	1 841 000	1 461 900	52
1582	1 801 000	1 418 292	54
1593	1 958 000	1 572 533	49

A végvári katonaság zsoldkölségeinek, valamint a királyi Magyarország éves jövedelmeinek százalékos aránya a XVI. század második felében

- Figyeld meg a Magyar Királyság területéről származó jövedelmek és a kiadások változását! Milyen tendencia figyelhető meg? Milyen problémákat vethetett ez fel? Hogyan oldható ez meg?
- A végvári katonák zsoldja mellett még milyen hadikiadásokra kellett pénzt biztosítani? Milyen arányú ez a végváriak zsoldjához képest? Miért?

A végvári katonaság szükséges zsoldja	egyéb tervezett hadi kiadások	a Magyar Királyság jövedelmei	a Habsburg Monarchia becsült bevételei a Türkenhilfével együtt	A határvédelem összes költsége
1,4-1,6 millió	400-500 ezer	750-800 ezer	1,9-2,1 millió	1,8-2,1 millió

Az Erdélytől az Adriáig húzódó határvédelmi rendszer éves költségei és a Magyar Királyság, ill. a Habsburg Monarchia bevételei az 1570-1580-as években (rajnai forintban)

Türkenhilfe: A Német-római Birodalom, az osztrák örökös tartományok, Cseh- és Morvaország és Szilézia rendjei által fizetett összeg a magyar határvédelem fenntartására. Mivel Magyarország védelmezte ezen államok határát a török támadásoktól, ezért rendszeresen megajánlották ezt a segílyt, aminek meghatározó szerepe volt abban, hogy Magyarország sosem került teljesen török uralom alá.

7. forrás

ÁLLAMBERENDEZKEDÉS – RENDI DUALIZMUS. MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETE (Pálffy Géza) 9/31.O. VAGY RUBICON 2012/1-2. 41.O.

8. forrás

„Hogy a fejedelmek udvara a nemes ifjaknak milyen hasznos, nem kell magyaráznunk; ott ugyanis jó erkölcsöket sajátítanak el és igen sok hasznos dolognak az ismeretét szívják magukba a szabad lelkek. Ha otthon nevelik őket, mivel nem látnak, nem hallanak, nem tapasztalnak mást, mint otthonit, azon túl nem tudnak semmit. Ezért igen hasznos lenne, ha Nagyságod a fejedelem [I. Ferdinánd] udvarába jönne egy bizonyos időre. Vannak itt már más előkelő ifjak Magyarországról,

kikkel el lehet űzni az unalmat, ha netalán elfogná lelkét. Ezeknek, mint látjuk, az udvari társalgás sok tekintetben hasznos.”
(Oláh Miklós kancellár levele Perényi Gáborhoz, 1550)

Udvarváltás és pozícióvesztés a Mohács utáni évtizedekben:

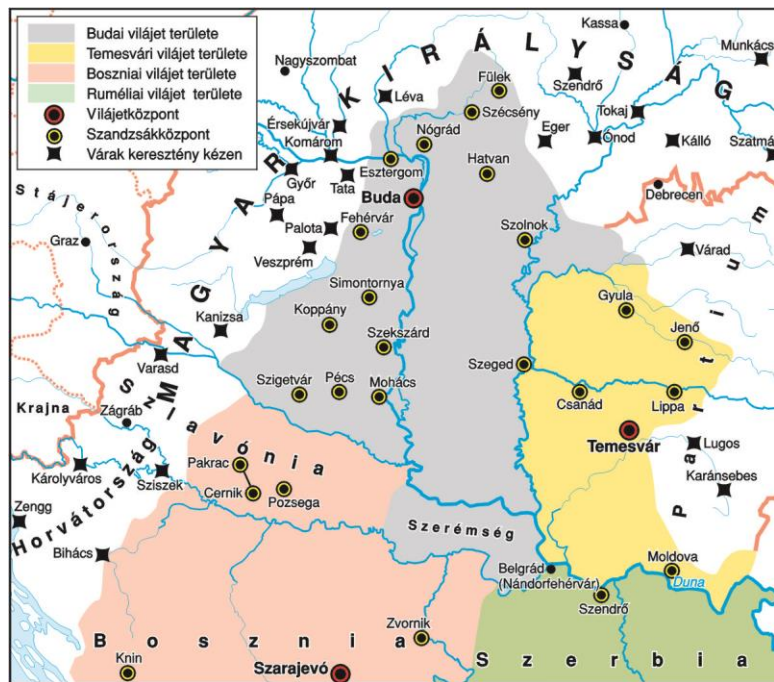
A késő középkori magyar királyi udvar	A Habsburg Monarchia közös udvara
Központ: Buda	Központ Bécs, majd 1583-tól Prága
Létszám: kb. 4-500 fő	létszám: 500 fő körül, kicsivel felette
Egyszerre a cseh, a magyar és „horvát” király udvara	Egyszerre az osztrák főherceg, a cseh és a magyar király, 1556/58 után egyúttal német-római császár udvara. Önálló udvartartása csak a főhercegeknek van.
A magyarok jelenléte az udvartartás minden rétegében igen meghatározó: több mint 50%	A magyarok jelenléte a Magyar Királyság szerepéhez képest szerény: az 1550-es évekig kivételesen bukkantak fel, után a század végéig 12-20 fő (3-4%).
Az udvari főméltóságok szinte kizárólag magyarok (az ország bárói). Az udvarmester egyben a királyi tanács elnöke, hatalmas politikai szereppel.	Az udvari főméltóságok között az egész 16. században csupán két magyar volt: 1556-tól Thurzó Ferenc az Udvari Kamara elnöke, és 1576-1678 között Pálffy Miklós az ún. Oberstsilberkammerer. A központi kormányzervek tanácsosai között viszont nincs magyar.

TÖRÖK HÓDOLTSÁGRA VONATKOZÓ FORRÁSOK

Készítsetek egy maximum 8 perces bemutatót a Török Hódoltság berendezkedéséről, a legfontosabb problémákról! A mellékelt források segítségével dolgozzátok fel a témát. A bemutatóban mindenképp térjete ki az alábbi szempontokra:

- a hódoltsági területek kormányzata
- a törökök által létrehozott adórendszer
- a törökök és a volt magyar földesurak viszonya
- a Hódoltság katonai-politikai szerepe

1. forrás

**A TÖRÖK KÖZIGAZGATÁS
A 16. SZÁZAD UTOLSÓ
HARMADÁBAN**

2. forrás

„ [...] a török országunk egyes részeit ugyan elfoglalta, de inkább csak háta mögött hagyta, mint meghódította, hiszen saját hivatalait, saját törvényeit behozni nem bírta; kénytelen eltérni, hogy azok a maguk szervezetében maradjanak, és hogy a maguk alkotmányával éljenek.” (Balassa János, Balassa Bálint édesapja, bányavárosi főkapitány - 1555)

- Hogyan ítélte meg a főkapitány a török hódítás és berendezkedés eredményességét? Mi lehet ennek a jelenségnek az oka?

3. ábra

A budai vilájet helyzete 1558-60-ban (Ha aranyba át akarod számolni, akkor 75-tel oszd el a táblázatban szereplő értékeket.)

	budai jövedelmei	vilajet	Isztambulból támogatás	érkező	A katonák zsoldja
1558/1559	6 434 578 akcse		16 916 945 akcse		23 062 862 akcse
1559/1560	8 833 839 akcse		18 200 000 akcse		23 235 931 akcse

- Számold ki, hogy a vilajet jövedelme a katonák hány százalékának a zsoldját fedezte?
- Az arány a későbbiekben valamelyest javult (azaz a támogatás összege csökkent), milyen gazdasági és katonai okokra vezethető ez vissza? (Arról se feledkezz meg, hogy a törökök nemcsak pénzben fizetnek zsoldot a katonáknak!)

4. ábra

Vár	Az őrség létszáma főben (Hegyi Klára adatai szerint)			
	1543	1569	1591	1613
Buda	2863	1655	1597	1019
Pest	1426	939	887	572
Esztergom	3237	1137	1194	1094
Fehérvár	2978	1312	1273	506
összesen	10504	5298	4951	3191

- Mi volt a török végvárak szerepe? (Ne feledd, ezek a katonák egész évben Magyarországon állomásoztak!) Nézd meg a táblázatban szereplő helyszíneket a térképen!
- Magyarországon a 16. században jellemzően csak egy várban állomásoztak portai janicsárok. Véleményed szerint melyik az? Válaszodat indokold is meg!
- Figyeld meg, hogyan alakult a 4 legjelentősebb, török kézre került várban az őrség létszáma! Hogyan függhet ez össze az általad már eddig tanult katonai eseményekkel?

5. forrás

TÖRÖK ADÓRENDSZER

FÖLDESÚRI ADÓK

- KILENCED (vagy más néven földesúri tized), amit a szolgálati birtokot megkapó szpáhinak vagy tisztségviselőnek fizettek a jobbágyok. (amennyiben khász birtokról volt szó, akkor az államnak).

→ KAPUADÓ (KB. 50 AKCSE), a földesúrnak

ÁLLAMI ADÓK

→ EGYHÁZI TIZED, amit a szultáni kincstár számára szedtek be

→ DZSIZJE, kezdetben 50 akcse, majd a 17. század elejétől 100 akcse

→ HADIADÓ

→ VÁMBEVÉTELEK

„ROBOT”

- a parasztokat hadi szállításoknál és építkezéseken is munkára kötelezték

A kettős adóztatásról: Nógrád vármegye területe a 16. század végén úgy oszlott ketté, hogy északi része a királysághoz, délebbi fele pedig az oszmánok alá tartozott. A vármegye nemesi közgyűlése a megye egész területére kivetette a háziadót vagy a rendkívüli adót, és megkövetelte az egyéb közmunkákat is a váraknál, ám nem egyszer határozott úgy, hogy az oszmán alattvalóktól csökkentett összeget kell beszedniük a vármegyei szolgabíráknak.

- Saját szavaiddal fogalmazd meg, mit jelent a kettős adóztatás rendszere!
- Miért alakították ki/alakult ki ez a rendszer? Hogyan tudták működtetni? Miért csak a Hódoltság határterületén jött létre ez a jelenség?

- Milyen hátrányos hatásai lehetnek ennek az adóztatási szokásnak?

6. forrás

A török adópolitikája A törökök fokozatosan emelték a meghódított területek adóit és megszüntették a korábbi kiváltságokat, mentességeket. A jászok 1559-ben már 219802, 1570-ben 313662, 1580-ban 390614 akcse földesúri adót fizettek, amelyet még növelt a dzsizje. [...] A nagy dunai átkelők forgalma és evvel együtt a vámbevétel meredeken nőtt: 1562-től 1580-ig a váci váme 1044775 akcséről 4077650 akcséra, a budaié 152000-ről 523030-ra, a földvárié 74833-ről 1433200-ra. A bevételt részben az export erősödése, részben a budai döntéshozók gyors reagálása növelte: 1561-ben az ökör és a ló kiviteli vámját ötszörösré emelték.

- Hogyan alakult a gazdaság teljesítőképessége az adóösszegek alapján?
- Milyen nemzetközi gazdasági tendencia kedvezett a magyar agrárágazatnak?

7. forrás

„ ... Nem tűrhetők, hogy néminemű ellenközők felől ne emléköznénk fölségednek: kik mindönképpen azon töreködnék, hogy mivel az frigynek ártalmára akarnak lönni; ez elmúlt napokban az tataiak alá jüttenek, Hamza bég párkánnjátul [törökül parkan = palánk, palánkvár] 700 ökröket ragadtanak el; ismég ottan hamar az győriek Adony párkányból 2000 juhot vittenek el; ottan hamar ismég az egriek és tokajiak az Tisza Varsányi sokadalomra reá ütöttek 25 áros [kereskedő] töröknél többet vittenek el; ismég ottan hamar az újváriak tizönnolcan Esztergamnál által költenek az Dunán az esztergami juhot elragadják, ezt megértvén az esztergami vitézek utána möntek 16-ot elfogtanak bennök, ketteje elszaladott, annak is egyikére reá találtak, az egyiknél több el nem mönt bennök; ismég ez holnapnak 9. napján az egriek Hatvan kapujára ökleltnek 150 lóval voltanak; négyet az hatvaniakban elragadtanak, utána lesznek az mi vitézink, nyolcat elevenen elfognak bennök, kik mastan szömély szörént nálunk vannak, ezökben te fölséged semmit ne kétölködjék, mert az mi hitönk szörént ezök mind igazak és mind így vannak, azmint fölségednek eleiben adjuk. Ezt pedig hisszük, hogy fölséged akaratjából nem mívelik, hanem mind az végbeli urak akaratjokból, kik mindönképpen úgy töreködnék, hogy mivel az mi kegyelmes urunk és fölséged között háborúságot indítsanak, mi pediglen mind ez ideig azon töreködtünk, hogy az mi kegyelmes urunk és te fölséged között mindönből jó ighenyösség legyön, ennek utána is mind óránként azon töreködünk...” (*Musztafa budai pasa levele I. Miksa királynak, 1569.*)

- A levél nyelvhasználati sajátosságai mutatják, hogy a budai pasa milyen nyelv levelezett a magyar királlyal?
- Milyen céllal íródott a pasa levele? Milyen konfliktust kíván megelőzni ezzel a figyelmeztetéssel a forrás szerint?

8. forrás

„Nincsen-é előttünk, hogy két nagy császár birodalma között vagyunk. Az török természet szerént mind hitünknek s mind magunknak ellensége, szép szót ad-é most, segít is, bizony megveszi idővel az árát. Az tavalyi segítségnek is megvevé az árát. Oda vagyon Esztergom, sok ezer körösztýén vér és rabok, ártatlan körösztýének. Nem vött ő még ezideig senkinek sem országot, sem várat. Ezután sem veszen, bátor senki ahhoz ne bízzék. Az római császárnak is ha ellenségi leszünk, télbe-nyárba rajtunk leszen, és bizony meg nem állhatjuk végtére. Nem köllene ezért ez kevés maradékját hazánknak ilyen nyilvánvaló veszedelmére hozni.” (Illésházy István)

- A magyar főúr feljegyzése a 15 éves háború idején készült, de tapasztalatai az előző fél évszázad alapján fogalmazódtak meg. Saját szavaiddal foglald össze, hogyan értékelik a magyar főurak saját helyzetüket! Milyen megoldást lát Illésházy?

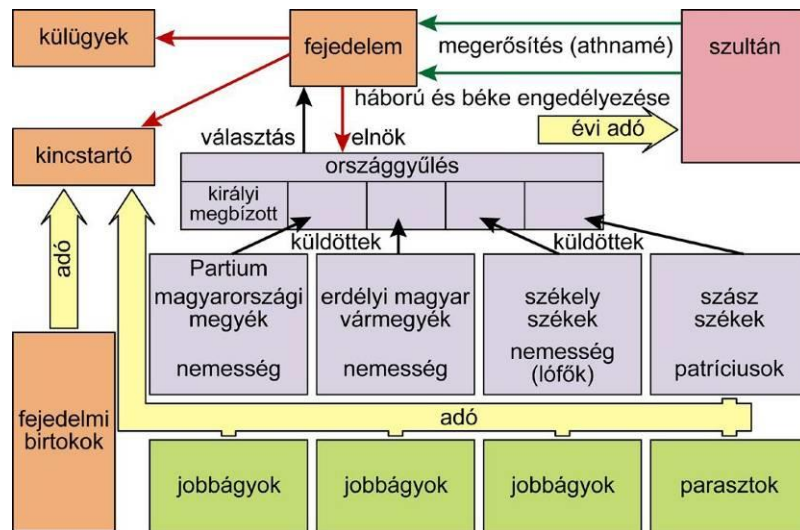
AZ ERDÉLYI FEJEDELEMSÉGRE VONATKOZÓ FORRÁSOK

Készítsetek egy maximum 8 perces bemutatót az Erdélyi Fejedelemség berendezkedéséről, a legfontosabb problémákról!

A mellékelt források segítségével dolgozzátok fel a témát. A bemutatóban mindenképp térjete ki az alábbi szempontokra:

- az Erdélyi Fejedelemség létrejötte, Erdély és a törökök viszonya
- Erdély kormánzata
- Erdély etnikai viszonyai
- Erdély katonai-politikai szerepe Magyarország szempontjából

1. forrás

2. forrás

„Kedves volt minékünk keresztény fejedelem alá menni, a római császárral összeköttetésben lenni, de Isten nem akarta, hogy állandó legyen. Az ellenség közelsége, sokasága, hatalma s az attól való félelem, hogy ázsiai gondjától megszabadulván egész erejével minket fenyeget. Mert megizente, hogy hazánkat tűzzel-vassal emészti meg, minket, nőinket, gyermekeinket,

családunkat kiírt. S hogy meg is teszi, abban bizonyos lehet, aki Lippát, Temesvárt elesni látta. Kettő közül tehát egyet kérünk: vagy akkora erővel segít meg minket Felséged, mi Szulejmánnak ellentállhat, vagy eskünk alól feloldani szíveskedjék.” (*A marosvásárhelyi országgyűlés levele Ferdinándnak, 1555. december*)

- Mikor vált külön Erdély a Királyi Magyarországtól? Milyen politikai érdekek miatt alakult ez így?
- Hogyan alakult Erdély helyzete Fráter György 1551-es meggyilkolása után?
- Az erdélyi országgyűlés milyen veszélyforrásokat érzékelt a forrás szerint? Milyen megoldást javasolt és miért?

„Annak okáért ez mai napon a mi urunk gyermekét, a János király fiát vettük magunknak fejedelmül és királyul egyenlő akaratból, kinek az ő méltósága szerint minden hívséggel, mint urunknak leszünk és vagyunk is.” (Az erdélyi országgyűlés határozata, 1556. március)

- Hogyan döntött végül az erdélyi országgyűlés a kormányzásról?
- Milyen politikai szándék állhatott e változás hátterében?

3. forrás

„Továbbá ugyanazon fenséges fejedelem, valamint gyermekei, utódai, fiági leszármazottai az egész Erdélyt és az általa ez idő szerint birtokolt magyarországi Részeket békésen bírhatják és birtokolhatják, mint szabad fejedelmek, a javak adományozásának és átruházásának szabad és teljes jogával, a peres ügyek megítélésének és az ítéletek végrehajtásának jogával s más ténykedésekkel egyetemben, melyek a szabad fejedelem hatalmát és tekintélyét megilleti. Ha fiú utód nélkül halna meg, vagy ha leszármazóinál és utódainál halna ki a fiág, Erdély minden akadály nélkül senki másnak, csakis a szent császári és királyi felségnek s utódainak, mint Magyarország királyai birtokába és hatalmába fog kerülni, mint birodalmuk valóságos és elválaszthatatlan része.” (*Speyeri egyezmény részlete, 1570*)

- Kik kötötték ezt a szerződést?
- Hogyan rendelkezik Erdély és a Királyi Magyarország kapcsolatáról? Mi lehetett ezzel a politikai cél?

A török számára miért nem fogadhatók el a szerződésben foglaltak? Hogyan tudta a török saját érdekeit érvényesíteni ebben az esetben?

4. forrás

„Eleven emlékezetetekben lehet, hogy midőn nemrég múlt időkben Erdély befogadta a német hadakat, ellenök indította seregét a hatalmas császár, s Temesvárt, Lippát és a többi erősségeket elfoglalta tőlük. [...] Most is, ha nem maradtok csendességben, ha fellázadtok, ha idegen nemzetet találtok az országba bocsátani: hasonlóképpen fogtok járni, hasonló kárt fogtok vallani [...]” (*Szokollu Mehmed oszmán nagyvezér levele az erdélyieknek, 1571*)

- Ki a forrásban szereplő császár? Milyen idegen nemzetre utal a nagyvezér?
- Melyik a szövegben említett „nemrég múlt időkben” történt esemény?
- Melyik eseményre reagálhattak a törökök ezzel a levéllel? Indokold is meg válaszod a forrásra hivatkozva!
- Mennyiben befolyásolhatta ez a levél az erdélyi nemesség döntését az adott szituációban? Válaszodat indokold is meg!

5. forrás

„Megfontolván, hogy ezt a földkerekség két legnagyobb uralkodója között, vagyis azok sarkpontjában elhelyeztetett, az emberi erőttől és támogatástól teljesen magára hagyott tartományt másként megőrizni és kormányozni nem lehet, csakis a mindkét császártól nekünk adott kedvezésből, ezért minden időben hivatalom szerint teljes erőmmel arra fordítottam igyekezetemet, s a tartomány jövedelmeit és lehetőségeit, hogy az egyik császár felé engedelmességgel, a másik felé pedig ajándékokkal és magunk alávetésével kedvezzek, hogy a tartomány a külső ellenségtől minden veszély esetén nyugalomban, teljes egészében megőriztessék.” (*Báthory István, 1575*)

- Melyik két uralkodóról ír a forrásban Báthory? Hogyan kell viszonyulnia hozzájuk Erdély fejedelmeként? Miért?
- Véleményed szerint mennyiben változtatott Erdély helyzetén az, Hogy Báthory 1576-ban lengyel király is lett?

Válaszodat indokold is meg az alábbi forrás elolvasása után!

„Mivel jelenleg Felső-Magyarország egyrészt a törökök és az erdélyiek felől – akik ez ideig velünk szemben nem kevesebb ellenségeskedést tanúsítottak, mint a törökök -, másrészt Lengyelország felől, mintegy háromszögben, teljesen körbe van véve,

s mivel magán az országrészen is számos nehézséggel kell szembenézni, igen szükséges, hogy itt megfelelő számú katonaságot tartsanak.” (*Hans Rueber kassai főkapitány jelentése az Udvari Haditanácshoz, 1576*)

- Hogyan jellemzi a forrás Felső-Magyarország katonai helyzetét? Miért értékelődött át 1576 után Lengyelország szerepe a térségben?
- A külső fenyegetésen kívül milyen egyéb nehézségre utal a forrás?

6. forrás

Az Erdélyi Fejedelemség népei a 16. század végén (ezer fő) BECSÜLT ADATOK

	magyar és székely	szász	román
Székelyföld	150	---	?
Szászföld	?	65	15
A 7 vármegye együtt	240	20	200
Részek	170	---	110
ÖSSZESEN	560	85	325

- Keresd meg a térképeden a táblázatban szereplő területi egységeket!
- Figyeld meg a térségek népességének eloszlását! Igazold a források alapján azt az állítást, hogy ez az állam nyelvi szempontból nagyon kevert volt!
- Melyik volt Erdélyben a „három rendi nemzet”? Mikor és miért jött létre ez a szövetség?
- Mekkora hányadát jelentette a románság Erdély össznépességének? Véleményed szerint mennyiben befolyásolhatta a románság Erdélyben betöltött szerepét, hogy nem rendelkezett ebben az időszakban külön nemességgel? Válaszodat indokold is meg!

7. forrás

Az erdélyi kincstár bevételei, 1598

	befolyt összeg (forint)	természetbeni bevétel
arany- és ezüstabányák bérlete	50000	
aranybeváltás bérlet	5000	
Nagybánya és Felsőbánya bevételeinek bérlete	800	
réz- és vasbányák bérlete		70 mázsa réz és 200 mázsa vas
csíki vasbányák		300 mázsa vas
fiskális váruradalmak	31600	
sóbányák	31000	
harmincad	25800	
állami adó (subsídium)	21600	
székely jobbágyságok és libertinusok	900	
szászok állami adója	20000	
census Sancti Martini	7500	
huszadvámok bérlete a szász városoktól	1558	47 márka ezüst és 978 darab vert arany
szász egyházaktól		
tizedbérletek	15478 forint 75 dénár	
összesen	219036 forint 75 dénár	

- A Királyi Magyarországról kb. évi 750-800 000 arany jövedelme volt a Habsburgoknak, de maguk mögött tudhatták a Habsburg Birodalom anyagi erejét, a hatalmas Török Birodalom anyagi bázisáról nem is beszélve! Mire adtak ezek az anyagi keretek lehetőséget Erdély számára?

VÉGVÁRI KATONÁK

1. forrás

„Ez jelenvaló könyvecskét szörzeni nem egyébért gondolám, hanem hogy az hadakozó, bajvívó, várak-várasok rontó és várban szorult magyar vitézöknek lenne tanúság üdvösséges, tisztösségös megmaradásokra, az pogán ellenségnek mi módon ellene állhassanak és hadakozzanak, mert mint illik lélők szerént az ördöggel, testtel és ez világgal korosként az jó körösztyénnek hadakozni, ugyan ez világ szerént es az pogán ellenséggel illik tusakodni, ellene állani, örök életöt nyerni. [...] Én azt meggondolván, és látván ez szegín Magyarországbán mely csuda veszödelmes hadak kezdének lennie, ezöknek megírására, hogy ki lenne végemléközet, senkit nem hallhaték. Mindezök meggondolván, és uraimnak, barátimnak erre való intésöket gyakorta hallván, készörítettém én magamat ez szegín eszömmel ezöknek gondviselésére foglalnom, és ez egynéhány istóriát megírnom, öszveszednöm, és az községnek kiadnom, ki lenne az több krónikák között végemléközet, kinek munkájába sokat fáradtam, futostam, tudakoztam, sokat es költöttem. [...] Sem adományért, sem barátságért, sem félelemért hamissat bé nem írtam, az ami keveset írtam, igazat írtam." (*Tinódi Sebestyén Cronica c. művének bevezetőjének részlete, 1554*)

- Tinódi szerint milyen szerepe lehet az ő költeményeinek kortársai és az utókor életében?
- Kivel állítja párhuzamba a törököket. Mi lehetett evvel a célja?
- Milyen politikai törekvéseket támogatott Tinódi ezekkel a históriás énekekkel?
- Miért hangsúlyozza Tinódi azt, hogy ő a valóságban megtörtént dolgokat meséli el?
- Orlay Petrich Soma festett egy képet (1855), amelyen Nádasdy Tamás társaságában látható Tinódi. Keresd meg a képet!

http://hu.wikipedia.org/wiki/F%C3%A1jl:Orlai_P_Nadasdy_es_Tinodi.jpg Milyen élethelyzetet ábrázol? Mi lehetett ebben a helyzetben Tinódi szerepe? Általános iskolai tanulmányaid alapján magyarázd el, miért épp ezt a témát választotta a festő akkoriban!

2. forrás

„minémű fogyatkozásban és szükségben vannak, azt csak az isten tudja. Sokaknak közülük, az kik vagyon negyven esztendeje, hogy őfelsége szolgálatában vagynak, az orcájukon és vén szakállukon csurgott le az könnyük. Minden élest elélték szegényektől ... Jó hitemre mondhatom, hogy ugyan sokan vannak közülük, hogy három vagy négy napja is nem ehetnek az kenyérből.” (gróf Pálffy Miklós a végbeli vitézekről)

„És mivel tudvalevő dolog, hogy a törökök lovaik számára nézve a végeken a huszárokat messze fölülmúlják, szükségesnek látszik, hogy Felséged a jelentékenyebb határokon annyival több német lovas lövészt tartson, kik ezeket a magyarokat támogassák, és a törököt felülmúlják – mert ez idő szerint a kézi lőfegyver a legfőbb erénye Felséged hadinépének ezen ellenséggel szemben.” (A 1577. évi nagy bécsi haditanácskozás ajánlása)

„...csak az Isten tudja, mint én az kegyelmed jámbor szolgálait nagy, édes szókkal és biztatással tartottam. Kegyelmed az egy hópénzt (zsoldot) ne halassza az időre nekik adni, mikor az indulás lenne, az előtt adassa kegyelmed nekik, hogy szerezzenek abrakot, fegyverüket – zálogban lévén – váltsák meg, lovukat patkoltassák meg, maguknak való élelmet (élelmet) is szerezzenek...”
(Csányi Ákos levele Nádasdy Tamás nádorhoz, 1559)

- A fenti három forrás alapján fogalmazd meg a végvári katonák életének nehézségeit!

„(...) Budához nem messze, három helyön, az hajókat fölverék, elsüllyesztették, az benne valókat sok marhákkal elvívék, és számtalan károkat mívelének. (...)

Az füleki tisztváltás között, Szabadka nevű kastélyra rohanának, az mieink utánnok levén, lesre vöttek, és két tizedest, sok bestiákat, kit levágtak, kit elvittek. (...)

Ím ez minapon ismég Hasszán pasa hogy tisztiben Fülekben ment, onnét valami jó rőndön való szolgálait hátra bocsátotta, az hatalmas császár parancsolatja szerint, kikkel valami öszvéreken jó rézmarháját hátra küldi volt Újszásznál, az egriek és az környül valók reájok ütöttek, két vajdájával együtt öszvéroket és szép drága ezüstös aranyos marhákat vittenek el.” (Musztafa basa Ernő főhercegnek, 1576)

- Milyen viszonyban éltek a szembenálló végvárak katonái?
- A budai pasa a főhercegnek vádolta be a magyar vitézeket, mi lehetett a célja?

Évfolyam: 9-12.

Tantárgy: I. idegen nyelv

Az óra címe, témája: Néhány vitás kérdés.

Kerettantervi kapcsolódás: Összefüggő beszéd, szóbeli interakció, olvasott szöveg értése.

Milyen célokat elérésére törekszik majd az órán? Mi a célja a tanórával?

Ráhangelődés az érvelés beszédhelyzetére. Egy olyan téma megismerése, amellyel kapcsolatban izgalmas érveket és ellenérveket lehet megfogalmazni.

Más tantárgyak tartalmával kapcsolatba hozható-e a tanóra tartalma? Lehet példákat hozni a gyakorlati alkalmazás lehetőségeire?

Magyar nyelv: az érvelés jellemzői.

Milyen speciális előkészületek szükségesek? (segédanyagok, használati útmutatók, technikai előkészületek)

A tanóra – ahogy a soron következő további négy tanóra is – számítógép-használatot és internetelérést igényel.

Diákok regisztrációja a Sulinet.hu felületére (ha még ez nem történt meg – 1. melléklet).

Csoportalakítás a Sulinet.hu-n (ha még ez nem történt meg – 1. melléklet).

Megismerkedés a widget és a kitűző fogalmával (2. és 3. melléklet).

Megismerkedés a Protopage-dzsel (4. melléklet).

Megismerkedés a sulinetes csoportfallal és csoportbloggal (5. melléklet).

Milyen várható nehézségekre kell felkészülni (tanulók, tanulásszervezés, taneszközök, egyébek)?

Az informatikai eszközök nagyfokú és szokatlan alkalmazása több időt vehet igénybe az előzetesen tervezettnél.

Milyen előzetes ismeretek (pl. fogalmak) kellenek a tanulók részéről a témakör eredményes elsajátításához?

Az A2-es szintnek megfelelő beszéd- és olvasási készség.

Milyen lehetőségei vannak a tanulók érdeklődésének a felkeltésére, a folyamatos motiváció biztosítására?

Az újfajta (kitüntetések általi) jutalmazási rendszer ösztönzőleg hathat.

Milyen tanulói sajátosságokat fog figyelembe venni a differenciálásnál?

A csoportos feladatnál figyelni arra, nehogy az egyik diák nehogy a többiek beszédidejének rovására beszéljen túl sokat.

Milyen lehetséges megoldásai vannak a tehetséges, jól teljesítő tanulók egyéni fejlesztésének?

A tárgyalandó cikkel kapcsolatban néhány diákot eleve felkérhetünk, hogy néhány mondatban vezesse fel a témát.

Milyen nevelői hatásrendszerek működhetnek a témakör tanítása során?

Közvetett: A páros és a csoportmunka során.

Közvetlen: A közös megbeszélés tanári irányítása során.

Idő	Az oktatás tartalma, tananyag Az oktatás menete, az oktatás folyamata, lépései	Alkalmazott oktatási módszerek és tanulásszervezési módok	Taneszközök, tananyagok, táblakép/képernyő képe	Egyéni sajátosságok figyelembevétele	Egyéb megjegyzések
10p	Az előzetes tudás felmérése.	Egyéni munka.			
10p	<p>Ráhangoló feladat: Pingvinnek öltöny. A diákok háromfős csoportokban dolgoznak: egyikük az eladó, a másik kettő a vevő. Az eladó olyan termék megvásárlásáról igyekszik meggyőzni a vevőket, amelyre nyilvánvalóan nincs szükségük (például pingvinnek öltönyre). A feladat ismertetése után minden hármas csoport* kap egy kártyát **rajta a termékkel és a vevők kilétével. Az eladónak 2,5- 3 perce van meggyőzni a vevőket, akiknek megfelelő ellenérv híján meg kell „venniük” a terméket. 3 kör után van vége a játéknak.</p>	Csoportmunka.	A táblán: magyarázat a szerepkártyákhoz. Szerepkártyák, rajtuk két adat: 1) a termék neve (pl. esernyő), a vevők szerepe (pl. hal)	Ha egy csoportban nehezen indul a szerepjáték, adhatunk néhány ötletet a meggyőzésre vagy a visszautasítására.	*lehetnek ketten vagy négyen is, ha úgy alakul a létszám. **példák termékekre és vevőkre: csigának bukósisak, teknősnek hajszárító, halnak esernyő, vakondnak e-könyv olvasó stb. Ideális esetben annyi kártya van, ahány fős a csoport.
5p	<p>Egy-két eladási ötlet exponálása. A leghatékonyabb eladók az óra végén megkapják a „Marketing-kitűzött”.</p>	Frontális.			
15p	<p>Egy vitaindító cikk – a téma bevezetése. A diákok kapnak egy olyan szöveget*, amelyik a következő négy óra fő témájáról** szól.</p>	Páros munka.	A táblán: a cikk címe, egy releváns képpel és a feladatokkal. A Sulinet-csoport fala.		*a szöveg származhat tankönyvből, de lehet – nyomtatott vagy internetes – újságcikk is a diákok nyelvi

	<p>Feladatok párosan a szöveg tartalmára, szókincsére vonatkozóan.</p> <p>Az egyik kérdés arra vonatkozzon, hogyan lehet egy állításba sűríteni a szerző álláspontját a témáról.</p> <p>Ha több állítás is összegyűlik, válasszuk ki közösen, melyiket tartja a legtöbb diák jónak.</p> <p>Az állítás felírása a csoportfalra.</p>				<p>szintjének megfelelően átdolgozva.</p> <p>**a téma bármi lehet, ami a megfelelő korosztály számára érdekes, megfelelően átfogó és amivel kapcsolatban lehetőség van támogató és ellenvélemény megfogalmazására is.</p> <p>Például:</p> <p>A stressz jótékony hatása; Vegetarianizmus; A férfi és a nő helye a háztartásban; A közösségi oldalak veszélyei</p>
5p	<p>Kitűzők és házi feladat: kiosztjuk a Marketing-kitűzőket, illetve az Órásmester-kitűzőt is.</p> <p>A honlapfelelősök feladata:</p> <p>Az órán történtek rövid összefoglalója; csoportfal- és blogwidget exportálása a Protopage-be.</p>		<p>A táblán: a Marketing- és az Órásmester-kitűző hozzárendelése a megfelelő diák(ok)hoz (Sulinet.hu)</p>		

Mellékletek

Ezekben a tanórákban a diákok több modern eszközzel is fognak dolgozni. Az eszközök használata igényel némi tapasztalatot, ezért időnyerés céljából érdemes beiktatni egy olyan alkalmat az első tanórát megelőzően, amikor a diákok megismerkedhetnek a szóban forgó eszközökkel.

1. melléklet: Diákok regisztrációja és csoportalakítás a Sulinet.hu felületén

Mivel az öt tanóra során a Sulinet két alkalmazása, a widget és a kitűző kerül fókuszba, az oldalon történő regisztráció elengedhetetlen (a regisztráció egyszerű, akár Google- vagy Facebook-fiókkal is lehetséges). Itt a tanár egy moderált vagy nyílt csoportba hívja a diákokat (a widgetek csak ezeken a láthatósági szinteken működnek).

2. melléklet: Widgetek

A widget olyan program, amely segítségével egy honlap valamely moduljának tartalma egy másik honlap környezetébe illeszthető. Ezeken a tanórákon két ilyen modult fogunk exportálni: a csoport falát és a csoportblogot. A widgetek közvetlenül is elérhetők a falon vagy a blogoldalon a megfelelő ikonra kattintva, de a <http://kozosseg.sulinet.hu/hu/widgetlibrary> címen is könnyen elérhetők. Ez utóbbi oldalon ki kell választanunk a „widgetelendő” modult, beírunk az url-ben megjelenő címet (tehát nem a teljes url-t, csak a fal vagy a blog címét az url-en belül). Mindkét esetben egy olyan oldalra kerülünk, ahol a widget beágyazó kódját és előnézetét láthatjuk; itt még beállíthatjuk az exportálandó widget méretét is. Végül a kapott beágyazó kódot kell majd a befogadó honlap forráskódjába beilleszteni.

3. melléklet: Kitűzők

A Sulineten a csoporttagokhoz online kitűzőket lehet rendelni, amelyekhez adhatunk nevet, ikont és leírást is. A kitűző-alkalmazás tanulsága szerint az eszköz eredeti rendeltetése a dicséret, ám ezen kívül más felhasználási mód is lehetséges. Ezeken a tanórák három módja van a kitűzőszerzésnek: 1) a diákok teljesítményük értékeléseként (dicséretként) kapnak kitűzőt, 2) a diákok önként vállalt feladatuk jelzéseként kapnak kitűzőt, 3) A diákok a rájuk osztott feladat jelzéseként kapnak kitűzőt. (A kitűzőket minden esetben a tanár rendeli a csoporttagokhoz. Lehetséges az is, hogy – például csoportmunka során – kitűzőkezelőket jelöljünk ki a diákok közül; erre ezeken a tanórákon nem kerül sor). A kitűzőket érdemes előre elkészíteni, hozzájuk jellegzetes képet/ikont keresni. Például a következő kitűzőkre lesz szükség:

- j) **Honlapozó:** a Protopage-honlap kezelő
- k) **Órásmester (1/2/3/4/5):** az adott tanórán a közös munkában való tevékeny részvétel
- l) **Mesterkommentelő:** a legjobb hozzászólások (kommentek)
- m) **Oscar** – önként vállalt színészi teljesítményért
- n) **Nívódíj:** az öt óra során a legigényesebb munkát végző csoporttag(ok)

4. melléklet: Protopage.com

A Protopage olyan – a Sulinettől teljesen független – honlapszolgáltatás, amellyel nagyon egyszerű modulok segítségével tudunk hirdetőtábla- vagy plakátszerű, sokféleképpen személyre szabható oldalt készíteni. Sajnos az oldal nem támogatja a kollaboratív szerkesztést, ezért ki kell jelölnünk olyan csoporttagokat, akik folyamatosan gondozzák. A honlap gondozói kitűzőt kapnak, ám az elvégzett munka minőségétől függően külön kitüntetés-kitűzőt – (i) típus – is kiérdemelhetnek. A honlapon jelenik meg a két

fontos widget: a csoportfalé és a csoportblogé; ezenkívül ide kerülnek azok a képek, rövid szövegek, amelyek a tanórák során keletkeznek, vagy amelyek releváns elemként kerülnek elő a tanórákon.

5. melléklet: A csoportfal és a csoportblog

A Sulineten – a közösségi honlapokhoz hasonlóan – minden csoportnak van egy fala, amelyen az egész csoport számára fontos információk jelennek meg bejegyzések (posztok) formájában. A csoportblog klasszikus blogszolgáltatás, amely a csoportfallal ellentétben hosszabb és sokoldalúbban szerkesztett bejegyzések készítésére is alkalmas. Mindkét szolgáltatás értékelhető (tapsolással) és kommentelhető.

Évfolyam: 9-12.

Tantárgy: I. idegen nyelv

Az óra címe, témája: Nyelvi és tartalmi felkészülés a disputára.

Kerettantervi kapcsolódás: Olvasott szöveg értése.

Milyen célokat elérésére törekszik majd az órán? Mi a célja a tanórával?

A diákok megtanulják, milyen nyelvi eszközökkel vezethetik be véleményüket, hogyan mondhatnak udvariasan ellent. A hatékony internetes információkeresés gyakorlása.

Más tantárgyak tartalmával kapcsolatba hozható-e a tanóra tartalma? Lehet példákat hozni a gyakorlati alkalmazás lehetőségeire?

Magyar nyelv – a nyelvi norma érzékelése; *informatika*: információkeresés, a keresőmotorok használata.

Milyen speciális előkészületek szükségesek? (segédanyagok, használati útmutatók, technikai előkészületek)

Feladatlapok készítése.

Milyen várható nehézségekre kell felkészülni (tanulók, tanulásszervezés, taneszközök, egyebek)?

Az internetes keresés közben a diákok figyelmét elvonhatják nem releváns tartalmak (például közösségi oldalak). Ha az információ egy helyre gyűjtése az óra legvégére marad, lehetséges, hogy a diákok kicsúsznak az időből.

Milyen előzetes ismeretek (pl. fogalmak) kellenek a tanulók részéről a témakör eredményes elsajátításához?

Az A2-es szintnek megfelelő olvasási és íráskészség.

Milyen lehetőségei vannak a tanulók érdeklődésének a felkeltésére, a folyamatos motiváció biztosítására?

Ahogy a diákok elmélyednek a témában, és kiderül, hogy tudásukat verseny keretében fogják hasznosítani, egyre nagyobb kedvvel dolgoznak. Az internetes keresés dinamizmusa is motiváló lehet.

Milyen tanulói sajátosságokat fog figyelembe venni a differenciálásnál?

A kevésbé aktív diákok lehetőleg aktívabb társuk mellé üljenek. Néhány diák segítségre szorulhat a hatékony keresés tekintetében.

Milyen lehetséges megoldásai vannak a tehetséges, jól teljesítő tanulók egyéni fejlesztésének?

A diákok az információ-felhalmozás mellett már rendezhetik is a gyűjteményt: megbeszélhetjük velük, mi jellemzi a jól kidolgozott érvet, és ennek mentén dolgozhatnak tovább.

Milyen nevelői hatásrendszerek működhetnek a témakör tanítása során?

Közvetett: A páros munka során.

Közvetlen: A feladatok megbeszélése, a keresés közben adott tanácsok során.

Idő	Az oktatás tartalma, tananyag Az oktatás menete, az oktatás folyamata, lépései	Alkalmazott oktatási módszerek és tanulásszervezési módok	Tanesszközök, tananyagok, táblakép/képernyő képe	Egyéni sajátosságok figyelembevétele	Egyéb megjegyzések
15p	<p>Nyelvi fordulatok. Kötött feladatok a vélemény- kifejezésre és az ellenvélemény kifejezésére használt nyelvi fordulatok (kötelemek, kifejezések*).</p> <p>A hibátlan feladatmegoldó párosoknak Feladatmester- kitűző jár.</p>	<p>Frontális feladatismertetés (ide tartozik a szóban forgó fordulatok megismertetése – akár példaszöveggel**).</p> <p>Ezután páros feladatmegoldás.</p>	<p>A táblán: a kifejezendő funkciók a megfelelő nyelvi fordulatokkal. Feladatlap (akár digitálisan is).</p>		<p>*olyasmik, mint magyarban a követezők: „véleményem szerint; szerintem; ami engem illet; értem, amit mondasz, de..., amellett, amire te utalsz..., másrészről stb. **sőt még jobb, ha már az előző órai vitaindító szöveg is tartalmazott efféle fordulatokat.</p>
20p	<p>Internetes felkutatása. források Párosával a diákok kétféle szerepet vesznek fel: a párok egyik része az előző órán megbeszélte állítás mellett, a másik az állítás ellen kell, hogyan minél több ötletet összegyűjtsön. Az ötletgyűjtéshez az internetet kell használni. A releváns oldalak linkjét, és a témához kapcsolódó gondolatot blogbejegyzésben kell rögzíteni. A blogbejegyzések címe egységes és felismerhető legyen: Állító – [név 1], [név 2]</p>	<p>Páros keresőmunka.</p>	<p>A táblán: az állítás, amely mellett és ellen kell érveket gyűjteni. A Sulinet-csoport blogja. Internetes kereső és a talált oldalak.</p>		

9p	Csoportos megbeszélés. A két nagy csoport – állító és tagadó – röviden összeül, és megosztja egymással, amit talált.	Csoportmunka.	(Ugyanaz.)		
1p	Értékelés. Az Órásmester és a Feladatmester-kitűző kiosztása. A honlapfelelősök összegzik a mai óra tartalmát.		Sulinet.hu (diákok hozzárendelése a kitűzőkhöz)		

Évfolyam: 9-12.

Tantárgy: I. idegen nyelv

Az óra címe, témája: Az érvelés során használt kifejezések gyakorlása.

Kerettantervi kapcsolódás: Összefüggő beszéd, szóbeli interakció, összefüggő szöveg alkotása, tényszerű információk összefoglalása.

Milyen célokat elérésére törekszik majd az órán? Mi a célja a tanórával?

Az érveléshez, a disputával kapcsolatos eddig tanult kifejezések gyakorlása, illetve néhány új kifejezés tanulása. A disputa témájával kapcsolatos konkrétumok összegyűjtése, letisztázása.

Más tantárgyak tartalmával kapcsolatba hozható-e a tanóra tartalma? Lehet példákat hozni a gyakorlati alkalmazás lehetőségeire?

Magyar nyelv: az érvelés beszédhelyzete.

Milyen speciális előkészületek szükségesek? (segédanyagok, használati útmutatók, technikai előkészületek)

Feladatlap előkészítése.

Milyen várható nehézségekre kell felkészülni (tanulók, tanulásszervezés, taneszközök, egyebek)?

A blogbejegyzések megírása során a diákok elakadhatnak, elveszhetnek a részletekben.

Milyen előzetes ismeretek (pl. fogalmak) kellene a tanulók részéről a témakör eredményes elsajátításához?

A2-es szintű nyelvtudás; egyszerű szöveg alkotása kötőelemekkel.

Milyen lehetőségei vannak a tanulók érdeklődésének a felkeltésére, a folyamatos motiváció biztosítására?

Az újonnan tanult kapcsolóelemek révén bővül a diákok kifejezőkészlete, amelyeket a blogbejegyzésben alkalmazva sikerélményben lehet részüik.

Milyen tanulói sajátosságokat fog figyelembe venni a differenciálásnál?

A párban dolgozó diákok közül lehetőleg legalább az egyikük legyen megbízható fogalmazó.

Milyen lehetséges megoldásai vannak a tehetséges, jól teljesítő tanulók egyéni fejlesztésének?

A diákok feladatul kaphatják, hogy a blogbejegyzésben egy meggyőző beszédet kell megírniuk.

Milyen nevelői hatásrendszerek működhetnek a témakör tanítása során?

Közvetett: a páros munka során.

Közvetlen: a feladatok ismertetése és megbeszélése során.

Idő	Az oktatás tartalma, tananyag Az oktatás menete, az oktatás folyamata, lépései	Alkalmazott oktatási módszerek és tanulásszervezési módok	Tanesszközök, tananyagok, táblakép/képernyő képe	Egyéni sajátosságok figyelembevétele	Egyéb megjegyzések
3p	Kapcsolódás a korábban tanultakhoz. Az érvelés közben használható kifejezések felidézése egy-két célzott szóbeli feladattal.	Frontális.	Táblakép: A tanult kifejezések egyszerű kontextusba ágyazva, kiemelve.		
7p	Gyakorlás. A felidézett kifejezések gyakorlása az 1. óra bevezető feladatával (de most legfeljebb 2 körrel).	Csoportmunka.	Táblakép: ugyanaz. Szerepkártyák.	A csendesebb diákok motiválása pl. kérdésekkel.	
15p	Gyakorlófeladat. Újabb kifejezések a gondolatok összekapcsolására: <i>ellentét</i> és <i>következmény</i> . Feladatmester-kitűző odaítélése az arra érdemeseknek.	Egyéni munka.	Feladatlap (akár digitálisan is).		
20p	Ötletösszevonás. A diákok párosával elolvassák azokat a bejegyzéseket, amelyek az előző órán születtek a pro- és kontra- ötletek gyűjtésekor. Ezután összegzik a bejegyzések tartalmát egy-egy bekezdésben úgy, hogy minél többet felhasználnak az imént tanult kifejezésekből.	Páros munka.	Sulinet.hu – csoportblog.	Ezt a feladatot a diákok a saját ritmusukban, közösén végzik; a több kontrollt igénylő diákoknak a tanár adhat konkrét kiindulópontokat, példamondatokat.	

Évfolyam: 9-12.

Tantárgy: I. idegen nyelv

Az óra címe, témája: A disputa megismerése.

Kerettantervi kapcsolódás: Összefüggő beszéd, szóbeli interakció, olvasott szöveg értése.

Milyen célokat elérésére törekszik majd az órán? Mi a célja a tanórával?

A diákok megismerkednek az irányított vita egy változatával, és felkészülnek az előző tanórákon gyűjtött tartalmi és nyelvi tudás alapján.

Más tantárgyak tartalmával kapcsolatba hozható-e a tanóra tartalma? Lehet példákat hozni a gyakorlati alkalmazás lehetőségeire?

Magyar nyelv és irodalom – az érvelés beszédhelyzete.

Milyen speciális előkészületek szükségesek? (segédanyagok, használati útmutatók, technikai előkészületek)

A disputa ismertetését tartalmazó bemutató.

Milyen várható nehézségekre kell felkészülni (tanulók, tanulásszervezés, taneszközök, egyébek)?

A diákok nem biztos szívesen jelentkeznék önként az egyes szerepekre. A csoportos stratégia-megbeszélés parttalanná válhat megfelelő önszerveződés híján.

Milyen előzetes ismeretek (pl. fogalmak) kellenek a tanulók részéről a témakör eredményes elsajátításához?

A2-es szintű nyelvtudás.

Milyen lehetőségei vannak a tanulók érdeklődésének a felkeltésére, a folyamatos motiváció biztosítására?

A disputa részleteinek megismerése sokkal kézzelfoghatóbb kontextusba helyezi az eddig felhalmozott tudást, elősegítve azt, hogy a diákok előre beleéljék magukat a vitaszituációba.

Milyen tanulói sajátosságokat fog figyelembe venni a differenciálásnál?

Ha nagyon ellenáll annak, hogy mások előtt megszólaljon, lehet aktív megfigyelő vagy időmérő. A két vitázó csapat lehetőleg hasonló képességű diákokból álljon.

Milyen lehetséges megoldásai vannak a tehetséges, jól teljesítő tanulók egyéni fejlesztésének?

A diákok a megbeszélés során kipróbálhatják az érveket „élesben” is, vagyis egy-egy társukat megkérve, hogy érveljenek ellene.

Milyen nevelői hatásrendszerek működhetnek a témakör tanítása során?

Közvetett: A csoportos megbeszélés monitorozása során.

Közvetlen: A disputa szabályainak ismertetése során.

Idő	Az oktatás tartalma, tananyag Az oktatás menete, az oktatás folyamata, lépései	Alkalmazott oktatási módszerek és tanulásszervezési módok	Taneszközök, tananyagok, táblakép/képernyő képe	Egyéni sajátosságok figyelembevétele	Egyéb megjegyzések
15p	A (rövidített) disputa szabályainak ismertetése.*	Frontális megbeszélés.	A táblán: Szemléltető ábra vagy vázlat.		* a szabályok itt (is) megtalálhatóak magyarul: http://bit.ly/disputa-szabalyok A nyelvórai disputa rövidebb és egyszerűbb is lesz az itt találhatónál, de mindenképpen jó kiindulópont.
10p	Felkészülés a disputára. A szerepek kiosztása (lehetőleg önként jelentkezés alapján): 3 diák, aki állít; 3 diák, aki tagad; 3 bíró, aki értékeli előre rögzített szempontok* alapján (<i>őket kell meggyőzni</i>); megfigyelők** mindkét oldalon (például 3-3 megfigyelő). Mindenki kitűzőként megkapja a szerepét (Állító 1; Tagadó 3; Bíró 3 stb.) A jegyzők a saját csapatuk aktivitását követik a csoportfalon.	Frontális megbeszélés.	(Táblakép: ugyanaz.) A diákok a szerepüknek megfelelő kitűzőket kapnak.		*értékelési szempontok: pontot ér: új állítás, hibátlan megfogalmazás, kifejezések használata; pontvesztés jár: ismétlés, nem kapcsolódás a témához. **megfigyelőkre akkor van szükség, ha 9-nél többen vannak a csoportban.
15p	A stratégia megbeszélése a következő órára.	Csoportmunka, tanári monitorozás mellett.		A megbeszélés akkor jó, ha minél többen szóhoz jutnak. Természetesen a főszerepet a	

	<p>A vitatkozó diákok és a velük egy csoportban ülő megfigyelők összeülnek (esetleg további két kisebb csoportban), és összegzik az állítás mellett vagy ellen összegyűjtött érveket, valamint az érvelésük lehetséges menetét: számba veszik az érvek súlyosságát, döntenek arról, mikor melyiket használják. A blogbejegyzések természetesen használhatók.</p> <p>A bírók is részt vesznek a megbeszélésben, járhatnak a csoportok között, ám szigorúan kizárólag megfigyelőként, a megbeszélésbe nem szólhatnak bele.</p>			<p>csapattagok játsszák, de próbáljuk meg bevonni a csendesebb diákokat is.</p>	
10p	<p>A tanulók önértékelése, tanári értékelés.</p> <p>Kitűzők odaítélése.</p>				

Évfolyam: 9-12.

Tantárgy: I. idegen nyelv

Az óra címe, témája: Disputa.

Kerettantervi kapcsolódás: Összefüggő beszéd, szóbeli interakció, olvasott szöveg értése.

Milyen célokat elérésére törekszik majd az órán? Mi a célja a tanórával?

A diákok egy disputa keretében alkalmazzák a vita nyelvi formáit.

Más tantárgyak tartalmával kapcsolatba hozható-e a tanóra tartalma? Lehet példákat hozni a gyakorlati alkalmazás lehetőségeire?

Magyar nyelv: az érvelés beszédhelyzete.

Milyen speciális előkészületek szükségesek? (segédanyagok, használati útmutatók, technikai előkészületek)

A disputa rövid szerkezete a táblára kivetíthető formában.

Milyen várható nehézségekre kell felkészülni (tanulók, tanulásszervezés, taneszközök, egyebek)?

A nyelvi gátak miatt néhány felszólalás jóval rövidebb lehet a rendelkezésre álló időnél. A megfigyelők figyelme a vitázókról egymás kommentárjaira térhet át.

Milyen előzetes ismeretek (pl. fogalmak) kellene a tanulók részéről a témakör eredményes elsajátításához?

A2-es szintű beszédképesség, alapvető mondatbeli kapcsolóelemek.

Milyen lehetőségei vannak a tanulók érdeklődésének a felkeltésére, a folyamatos motiváció biztosítására?

A másik meggyőzésére való törekvés és a disputajáték kompetitív jellege biztosíthatja a motivációt.

Milyen tanulói sajátosságokat fog figyelembe venni a differenciálásnál?

Ha ez a csoport első találkozása a disputával, érdemes olyan diákokat vitapozícióba tenni, akik amúgy is szívesen szólnak meg az adott idegen nyelven.

Milyen lehetséges megoldásai vannak a tehetséges, jól teljesítő tanulók egyéni fejlesztésének?

A témában való jártasság kiegészíthető még esetleges szakirodalmi támogatással.

Milyen nevelői hatásrendszerek működhetnek a témakör tanítása során?

Közvetett: szinte végig a disputa során.

Közvetlen: a feladatismertetés és az értékelés során.

Idő	Az oktatás tartalma, tananyag Az oktatás menete, az oktatás folyamata, lépései	Alkalmazott oktatási módszerek és tanulásszervezési módok	Taneszközök, tananyagok, táblakép/képernyő képe	Egyéni sajátosságok figyelembevétele	Egyéb megjegyzések
4p	A disputa szabályainak átismétlése.		Táblakép: A disputa rövid szerkezete.		
5p	A disputában résztvevő diákok elhelyezkednek úgy, hogy az állító és a tagadó oldal szemben legyen egymással (aki éppen beszél, annak fel kell állnia). A bírák oldalról figyelnek, a megfigyelők kicsit messzebb ülnek. Az egyik bíró feladata az időmérés. Mindkét csapat 3-3 perc konzultációs idővel rendelkezik, amit az első és a második beszéd után használhatnak el. Ha az egyik csapat időt kér, a másik is konzultálhat. Előkészülnek a kommentáló diákok is: ők az üzenőfalra jegyzetelve követik a vita menetét.*	Frontális feladatirányítás.	Táblakép: ugyanaz.		*Akár egy sportkommentátorhoz hasonlóan.
3-6p	Az Állító csapat 1. tagja (Á1) 3 percig kifejti álláspontját, majd a Tagadó csapat 3. tagja (T3) kérdezhet Á1-től, aki válaszol*. A kérdések a pontosítást szolgálják.	Disputa.	Táblakép: ugyanaz.		*Az egész disputa során csapatonként 3 perc áll rendelkezésre kérdezni.
3-6p	T1 3 percig kifejti az álláspontját, illetve cáfolja a másik csapat érveit, majd Á3	Disputa.	Táblakép: ugyanaz.		* (ua.)

	kérdezhet T1-től, aki válaszol.*				
2-5p	Á2 2 percig kifejti álláspontját, illetve cáfolja a másik csapat érveit. T1 kérdezhet Á2-től*.	Disputa.	Táblakép: ugyanaz.		* (ua.)
2-5p	T2 2 percig kifejti álláspontját, illetve cáfolja a másik csapat érveit, majd Á1 kérdezhet T2-től, aki válaszol.*	Disputa.	Táblakép: ugyanaz.		* (ua.)
2p	Á3 2 percig kifejti álláspontját, illetve cáfolja a másik csapat érveit.	Disputa.	Táblakép: ugyanaz.		
2p	T3 2 percig kifejti álláspontját, illetve cáfolja a másik csapat érveit.	Disputa.	Táblakép: ugyanaz.		
+6p	(A csapatok konzultációs ideje a beszédek után*)	Disputa.	Táblakép: ugyanaz.		* Az egész disputa során csapatonként 3 perc konzultációs idő áll rendelkezésre.
10p	<p>A bírák megbeszélik az eredményt, pontoznak. Azt a csapatot kiáltják ki győztesnek, amelyik összességében hatékonyabban érvelt (tartalmi és nyelvi szempontokat figyelembe véve), illetve védte meg az érveit.</p> <p>+ Eredményhirdetés, kitűzőosztás, az üzenőfali kommentárok megtekintése:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vitamester – a győztes csapat minden tagjának - Érvmester – a legjobb felszólalónak, bármelyik csapatban volt is. 	Csoportos megbeszélés.	A kitűzők kiosztása a Sulinet.hu-n.		A bírák értékelése természetesen megtámogatható tanári értékeléssel is.

	Kommentátor – a legdinamikusabb és legpontosabb kommentárért.				
--	---	--	--	--	--